مولانا نجم الدین آخند زاده

د « النجم » په هنداره کښې

د « النجم » مؤسس دکتور سعید افغانی

دیزاین: الحاج سلیم عابد پیمان سویدن

Ketabton.com

لیکنه اوټولوونه

امین الدین « سعیدی – سعید افغانی »

۱۳۹۶

www.masjed.se

(c) ketabton.com: The Digital Library

مولانا نجم الدين آخند زاده

د « النجم » په هنداره کښې

ليکنه اوټولونه:

امين الدين « سعيدي - سعيد افغاني »

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب ځانګړتیاوې:

مولانا نجم الدین آخند زاده

د « النجم » په هنداره کښې

لیکنه اوټولونه : **امین الدین « سعیدي – سعید افغاني «**

تایپ او دیزاین: عزیز« سعیدی»

لومړی چاپ: ۱۳۸۷ هـ . ش (آلمان)
دافغان استراتیژیکو څیړنو مرکز او دحق دلارې کلتوري ټولنې له خوا

دوهم چاپ: قاهره

خپرونکی: د مصر په عربي جمهوریت کې
د افغانستان د اسلامي جمهوریت سفارت، فرهنګي څانګه

نیټه: (د ورې ۳۰) د 1396 لیږدیز لمریز کال
د 1438 ق د ذوالحجة30 د (2017 د سپتمبر21)

نشراتي لړۍ: یو سل او دیارلسم (113) کتاب

amb.afghanistan@yahoo.com
saidafghani@hotmail.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیشگفتار

رساله‌ء *« مولانا نجم الدین آخند زاده د "النجم" په هنداره کښې »*، ده سال قبل توسط برادر گرامی الحاج دکتور امین الدین سعیدی فرزند رشید مؤسس و بنیانگذار هفته نامهء «النجم » به مناسبت پنجاهمین سالگرد تأسیس آن هفته نامه، در یک فضای دور از میهن یعنی در جمهوری فدرال آلمان، از طرف "د افغان اســتراتیژیکو څیړنیز مرکز او دحق دلارې دکلتوري ټولنې" اقبال چاپ یافت و مورد استقبال گرم خوانندگانی که به مسایل فکری، ادبی وروزنامه‌نگاری علاقه دارند، قرار گرفت و دانشمندانی نظیر پروفیسور عبد الله بختانی خدمتگار و استاد حبیب الله رفیع نیز بر آن مقدمه نگاشتند.

اینک شصتمین سالگرد تأسیس آن هفته نامه فرا می‌رسد و آقای امین الدین سعيدي فرزند رشید مولانا دکتور سعید افغانی مناسب انگاشتند تا این رساله بار دیگر؛ اما در قاهره یا سرزمینی نشر شود که پدر دانشمندش نیم قرن قبل از همان " نجم المدارس" به قاهره آمد و سرانجام به مثابهء نخستین افغان، حایز به اخذ درجهء داکتری در فلسفهء اسلامی، از دانشگاه مشهور جهان اسلام یعنی "ازهر شریف" گردید.

بخش فرهنگی سفارت افغانستان در قاهره افتخار دارد این رساله را که با نام یکتن از پیشگامان جهاد، مبارزه، دانش و عرفان سرزمین سرمدی ما افغانستان؛ یعنی مولانا نجم الدین آخند زاده پیوند دارد و همچنان یاد یکی از دانشمندان مشهور افغانستان دکتور سعید افغانی را نیز زنده می‌کند، به خوانندگان عزیز پیشکش می‌نماید، آرزومند است این رساله، مورد استفاده و استفاضه خوانندگان ارجمند قرار گیرد.

ومن الله التوفیق
فضل الرحمن فاضل
سفیر افغانستان در کشور عربی مصر - قاهره

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

مصلح او مجاهد ملا نجم الدین اخند زاده

لـیکـنـه او ټولـونه:
امـیـن الـدیـن « سـعـیـدي- سعیدافغاني »
دافغان اســتراتیژیکو څیړنو مرکز
اودحق دلارې کلتوري ټولنې مسؤل مدیر– جرمني

سـریــزه

د حق دلارې کلتوري ټولنه اود افغانستان استراتیژیکو څیړنو مرکز، در فرهنګي هلو ځلو په لړ کې یو هم د هېوادمذهبي، تصوفي او ستر مجاهد شیخ ملا نجم الدین «آخند زاده صاحب» لنډ ژوند لیک دې چې د « مصلح او مجاهد ملانجم الدین اخند زاده » ترعنوان لاندې ګرانو ، درنو وطنوالو او د « هډې صاحب » مینه والو ته یې وړاندې کوم .

د النجم جریده، هغه قلمي جریده ده چې پنځوس کاله (نیمه پیړۍ) مخکې زما د مرحوم پلار مولانا دوکتور محمد سعید « سعید افغاني » له خوا چې د « نجم المدارس » مدرس او بیا مدیر وه ، تأسیس او خپره شوه او په دریمه ګڼه کې داسې ولیکل:
« مونږ غواړو چه د نجم الدین آخندزاده صاحب په حقله څه ولیکو. که چاته دده د ژوندانه د حالاتو او دده د غزاګانو او دده د مأذونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وي، هیله کوو چه په دغه لیار کښې مونږ سره معاونت وکړي .» او روسته بیا د آخندزاده صاحب په هکله مفصل معلومات خپاره شول.
دا جریدې چې یواځنې اصل یې زمونږ په اختیار کې دی، او د را ټولولو، تهیه ، ترتیب او نشر کارونه یې زما په غاړه اچول شوي وه. ما په پوره دقت او امانت دارۍ دادی دا دنده بشپړه او تکمیله کړه، او په ډېرې مینې یې ستاسو مبارک حضور ته ډالۍ کوم.
د یادونې وړ ده چې په دې برخه کې؛ د وطن نامتو لیکوال او ملي شخصیت محترم پروفیسور عبد الله بختاني خدمتګار او همداسې د محترم استاد څیړندوی حبیب الله «رفیع » او محترم استاد فضل الرحمن « فاضل » د عالمانه لارښونو نه د زړه له کومې منه کوم، او الله تعالی دې په خپل فضل او مرحمت؛ هغو ته اجر ورکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همداسې د يادونې وړګنم چې زه دا مجموعه د خپل مرحوم پلار مولانا دوکتور محمد سعيد « سعيد افغاني » چې د اسلام مبارک دين او د سولې، ښه تفاهم او دخير او سلم لپاره يې تر آخرنۍ سلګۍ پورې مجاهدت وکړ ، اهداء کوم او د حق تعالی نه ورته د دايمي سعادت هيله کوم.

امين يا رب العالمين

امين الدين « سعيدي ـ سعيد افغاني »

د حق دلارې د کلتوري مرکز څخه

د دسمبر مياشت، د ۲۰۰۹ م – کال، جرمني – برول

(c) ketabton.com: The Digital Library

دپروفیسور عبد الله بختاني خدمتگار سریزه

گران وراره ښاغلي امین الدین « سعیدي »

د حق د لارې امین او په دنیا او آخرت کښې سعید و اوسې.

ډېر خوشحاله یم چه خپل فکر په کار آچوې، قلم چلوې، وخت په وخت خپرونې کوې، له وخت نه ګټه اوچتوې او فعال یې.

ستا زیاترې خپرونې لنډې ګنډې دي. حجم یې ورکوټی او معنا یې لویه وي. او خیرُالکلامِ ما قَل و دَلّ .

ستا د دغه ډول کارونو، درې سوغاتونه راورسېدل، په مینه مننه!

د « النجم جریده » په دې کښې ډېر اهمیت لري، چه یو تاریخي فرهنګي خطي سند دې د چاپ له لیارې تاریخ ته سپارلی دی.

د مدرسې د خطي جریدې د اوو ګڼو محتویات دې هم عیناً او هم په ټایپي توګه چاپ کړي دي . لوی کار دی او ډېر ارزښت لري.

ماچه وکتل، پنځوس کاله (نیمه پیړۍ) د مخه زمانه راته داعي شوه. ستا د اروانښاد پلار مولوي محمد سعید « سعید افغاني » نوراني څیره مې مخې ته و دربېدله . هغه د نجم المدارس مُدّرِس او سر مدرس وو. زه د « ننګرهار » د ادبي، ثقافتي میاشتـنۍ مجلې مسؤول مدیر وم.

کله به مو په هډه او کله به مو په جلال آباد کښې ناسته پاسته وه. د مدرسې او مطبوعاتو تر مېنځ مو روابط ټینګ کړي وو. متقابله همکاري، راشه درشه ، مشورې او مشاورې وې.

د « النجم » د جریدې تأسیس د همدې همفکریو یوه نتیجه وه، هغه خبرې را په زړه شوې چه ما ستا مرحوم پلار مـولوي صاحب ته وویل: د جریدې لپاره « النجم » مناسب نوم دی. دا به بیشکه د مدرسې د شاګردانو لپاره تربیتي او تشویقي پانه وي.

خو دې سره له تا څخه دا توقع هم په ځای ده چه (د دین ستوری) مولانا نجم الدین پکښې ښه وځلوې او دې کار ته د مدرسې استادان او شاګردان وهڅوې . همداسې وشوو.

د جریدې دلومړۍ ګڼې په سر مقاله کښې لولو : « . . . د ننګرهارپه ورځپاڼه کښې د مدرسې د منسوبینو تبلیغي خدمت هغه دی چه لیدل کیږي . . . اوس د النجم اخبار، سره د ټولو مشکلاتو ، مېنځ ته راغله . . . »

په دریمه ګڼه کښې بیا ((هیله)) څرګنده شوې ده: ((مونږ غواړو چه د نجم الدین آخندزاده صاحب په حقله څه ولیکو. که چاته دده د ژوندانه د حالاتو او دده د غزاګانو او دده د مأذونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وي، هیله کوو چه په دغه لیار کښې مونږ سره معاونت وکړي .))

د څلورمې ګڼې سر مقاله، بیا د نجم المدارس او النجم د مدیر په قلم د ((مصلح او مجاهد)) تر عنوان لاندی داسې پیلیږي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

((دغه عنوان لاندې غواړم چه د ملا نجم الدين آخند زاده صاحب سوانح ، چه په خپل وخت کښې زيات مصلح او د انگليسانو د استعمار په مقابل کې جنگيدلی دی، بيان کړم.))

دغسې بيا د النجم په نورو گڼو کښې، د مدرسې د استاذانو او شاگردانو په قلم ، د آخونزاده صاحب د ژوندانه په ځانله ځانله اړخونو رڼا اچول شوې ده. يعنی د څېړنې کار د هغې پر ليکوالو ويشل شوی دی. چه د تکرار مخنيوی وشي او ضروري ټکي پاته نه شي . د کار دا ويش او ميتود زما او د مولوي صاحب په مشاوره شوی دی.

هغه ورځ هم را ياده شوه چه په ۱۳۳۹ هـ ش کال مولوي احمد گل صاحب د مدرسې مشروو. د ذکر شوې لړۍ مضامين او د ننگرهار د يو شمير نورو پوهانو ليکوالو مقالې. په نوموړې مدرسه کښې د يو څېړنيز کنفرانس په ترځ کښې واورول شوې او يوه خوندوره مشاعره هم وشوه.

په دغه مهال زه د ننگرهار د ورځپاڼې مسئول مدير وم. د کنفرانس د جوړېدو ، چلېدو، کاميابېدو، تنظيم او د مضامينو او اشعارو په ايډيټ او تنقيح کښې ، د مدرسې د ادارې ملگری او مرستندوی وم. هغه ټول مطالب مې د ورځپاڼې له ليارې ، په دې هيله د تاريخ حافظې ته وسپارلې چه گوندې چې د کتاب په بڼه چاپ شي.

ډېر ښه وشو چه په جرمني کښې دافغانستان د کولتوري ودې ټولنې ، پروسږ کال زمونږ دا هيله تر سره کړه. او ډېر خوشحاله يم چه کتاب د لوستونکو ځانگړې توجه ځانته اړولې ده.

مثلاً :

ښاغلي فضل الرحمان فاضل هغه په دري ژبه ترجمه کړې او چاپ لاندې دی. کيدای شي چه په ځينو نورو ژبو هم ترجمه شي.

او داده اوس تا د (حضرت نجم الدين آخونزاده مولوي ډاکټر سعيد افغاني د النجم په جريده کښې) رساله ليکلې او ترتيب کړې او تقريباً د هغه کتاب خلاصة الخلاصه دې چاپ کړې ده.

گرانه سعيدی!

ماته ستا درېيم ارزښتمن سوغات د (زن و نبوت) رساله ده. واقعاً علمي او ابتکاري څېړنه ده. هغې سره زما نظريه هم چاپ شوې ده. تاته د هغې رسالې د ليکلو او چاپولو مبارکي هم وايم.

د الله پاک له درباره درته د نورو زياتو علمي څېړنو او خپرونو برياليتوب غواړم. والسلام.

ستاسو خدمتگار

کابل _ خير خانه مېنه _ درېيمه برخه

د ۱۳۸۷ د زمري اوله د ۲۰۰۸ د اگست ۱۲ مه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محترم استاد فضل الرحمن « فاضل » سریزه :

« النجم » ستاره ای در آسمان مطبوعات کشور

«**النجم** » هفته نامه دیواری ای بود که نیم قرن قبل به یمن همت یکتن از دانشمندان کشور تأسیس گردید ونخستین شمارهء آن در برج میزان سال 1337 خورشیدی ، دیوار های مدرسهء نجم المدارس را در شرق کشور، آذین بست.

مؤسس وسردبیر این هفته نامه دکتور محمد سعید « سعید افغانی» بود که در آن زمان، مدرسهء نجم المدارس را رهبری می کرد وآقای حضرت خان شاگرد صنف دوازداهم آن مدرسه، معاونیت هفته نام «النجم » را بر عهده داشت.

عنوان هفته نامه به خاطر یاد آوری از مجاهدات و مبارزات غازی نامدار ومجاهد پرهیزگار مولا نا نجم الدین آخندزاده صاحب و فعالیت های منسوبان مدرسه نجم المدارس اخذ شده است.

دوست عزیز من آقای امین الدین « سعیدی » فرزند رشید دکتور محمد سعید سعید افغانی که از سه دهه بدینسو ، فعالیت فر هنگی دارد ، به همت او هشت شماره این هفته نامه مجدداً به زیور طبع آراسته می‌گردد.

« النجم » شاید با درنظرداشت تاریخ نیم قرن قبل، در مقایسه با مطبوعات امروزی، دارای کاستی‌هایی باشد، مثلا شاید صفحه آرایی مناسبی نداشته باشد، اما با یقین کامل در آن دوران، گام استواری بوده است که باید بر داشته می شد، واین گام مهم را شادروان دکتور محمد سعید سعید افغانی بر داشته است.

« النجم » در نخستین شماره اش هدف نشراتی خود را ، بیان گزارشهای اجتماعی ، دینی و تر بیتی خوانده است و زمانی که با ژرف نگری صفحات آن ورق زده شود ، خواننده در می‌یابد که سر دبیر دانشمند آن شادروان دکتور سعید افغانی، بر نامه های سودمندی برای آینده داشته وحتی می خواسته است با دریافت امکانات بیشتر «النجم » را به صورت معیاری وچاپی در خدمت عامه مردم قرار دهد.

یکی از اهداف غیر مکتوب سر د بیر « النجم » پرورش نسل جدید در میان دانش آموزان مدرسه نجم المدارس است، تا ایشان را با جهان قلم و مطبوعات بیشتر آشنا سازد.

مضامینی که در آن دوران به قلم شاگردان صنوف هشتم، نهم، دهم، یازدهم، ودوازدهم نگارش یافته است، خواننده را به آینده امیدوار می‌سازد و نیم قرن بعد وقتی از کار نامه های بعدی شاگردان آن دوران اطلاع حاصل می‌کنیم، موثریت و نقش « النجم » را در آگاهی بخشی بهتر درک می نمائیم.

مثلاً صمیم کاکړ شاگرد صنف نهم در سال 1337 خورشیدی بعد ها به حیث یکتن از پیشگامان مبارزه اسلامی می در خشد و در راه دفاع از ارزش

(c) ketabton.com: The Digital Library

های ملی ودینی جام شهادت می نوشد. یا مولوی سلطان عزیز شاگرد صنف هشتم آن دوران که مضامینی به قلم او در «النجم» به چاپ رسیده است، بعدها خدمات فراموش نا شدنی در عرصه تعلیم و تربیه به و یژه در میان مهاجران در پشاور انجام می دهد که بلا ریب هسته این فعالیت ها در روش آموزش و پرورش آن سال ها در دل او نقش بسته است.

در « النجم» اعلاناتی هم به چشم می خورد که به سهم خود برای آگاهی بخشی دیگران نهایت ارزنده است. به گونه مثال در النجم آمده است که :

النجم به پرسشهای شرعی پاسخ می گوید :

ویا اینکه :

مضامین ارسالی کوتاه، مفید ومتین باشد.

یکی از پرسشهای طرح شده در هفته نامه « النجم » این سؤال نهات سودمند است که : « مدرسه چگونه پیشرفت کند؟ »

در هر شمارهء «النجم» ، چند پاسخ به پرسش بالا درج شده است که در آن دوران برای خوانند گان رهگشا بوده است.

یکی از اعلانات مهم در هفته نامه « النجم » تقاضا از خوانندگان است تا معلوماتی که راجع به جنبه های گونان گون زنده گی ومبارزات مجاهد سُترگ، ملا نجم الدین آخند زاده دارند، جهت نشر به اداره «النجم » بفرستند.

اینجانب که حالا این سطور را می نوشتم به یاد جریدهء دیواری می افتم که ما متعلمان صنف هشتم مدرسهء امام ابو حنیفه (رح) در کابل، در سال 1352 هجری خورشیدی به نام « لغة القرآن » اولین و آخرین شماره آن را به دیوار آویختم که مضامین آن توسط چند تن از شاگردان صنف هشتم تهیه می‌گردید و به خامهء زیبای امین الرحمن خلیل همصنف دیگر ما خطاطی می شد، و استاد زبان عربی ما استاد ابراهیم الشدی تبعه عربستان سعودی، از نگاه ادبی، مضامین آن را اصلاح می کرد . شاید آن جریده که بدون مشوره آمر مدرسه بر دیوار آویخته شده بود، باعث شد بعد از شماره اول دیگر به چا پ نرسد.

به هر ترتیب با این مقدمه میان خوانند گان و متن کامل هفته نامه « النجم » بیشتر حایل نمی‌گردم و با قدر دانی از زحمات برادر گرامی ام آقای امین الدین « سعیدی » وطلب مغفرت وآمرزش برای دکتور سعید افغانی، مؤسس و سر دبیر « النجم » موفقیت های بیشتری را برای برادر گرامی آقای امین الدین « سعیدی » آرزومندم.

فضل الرحمن « فاضل »

12 اسد 1387 خورشیدی – کابل

(c) ketabton.com: The Digital Library

د استاد حبیب الله « رفیع » سریزه
د « النجم » دورکې جریدې څوګنې

«خپرونې » درڼا په لور ګامونه دي، دروڼتیا په لور ګامونه دي او د پرمختیا په لور ګامونه دي چې دچاپ اختراع دا رڼا د نړۍ ګوټ ګوټ ته ورسوله.

افغانستان ته هم چاپ او مطبعه او ورسره خپرونې او مطبوعات څه کم یوه نیمه پیړۍ وړاندې را غلل او د (شمس النهار) لمر دهیواد دخپرونو په تیاره اسمان کې ځیره و وهله او همدا لمر به کله ولوید او لکه به بیرته راوخوت.

په ۱۳۹۸ لمریز کال (۱۹۱۹ ع) په هیواد کې دخپلواکۍ دلمر له راختلو سره د افغانستان دخپرونو اسمان تر پخوا ډیر رنګین او د راز، راز خپرونو په رڼاؤ زرین شو .

ښوونځي او مدرسې په خپله د رڼا مر کزونه دي، په دې وخت کې له دې مرکزونو سره دخپرونو رڼا هم ملګرې شوه او دا لړۍ نور علی نور شوه او د هیواد له لومړنۍ مدرسې حبیبې څخه د «معرف معارف » میاشتنۍ جیبي مجله را ووته چې دلیسې مدیر محمد حسین دلېسې دزده کوونکو په وسیله چلوله او دحبیبیې د زده کوونکو مقالې په پکې خپریدې، دمستوراتو ښوونځي هم چې په هیواد کې دنجونو لمړنی ښوونځی ؤ د « ارشاد النسوان » په نامه جریده را وایسته او بیا د آئینهء عرفان مجله خپره شوه او د اماني دروې له پای سره د « مکتب جریده » نشر شوه.

تر اغتشاش وروسته دا کار غړند شو او تر ډیره وخته معارف ډیرې لږ خپرونې درلودې او تر « آئینه عرفان » او « عـرفـان »پرته پوهنې نورې خپرونې نه درلـودې ، د اروانښاد شهید محمد داوؤد خان د صدارت او د اروانښاد علي محمد پوپل دپو هنې دوزارت په وخت کې دپو هنې دخپرونو یوه نوې او ګټوره لړۍ را پیل شوه ، په دې لړۍ کې د « اخبار عرفانی » جریده، د « آزادۍ » کالنۍ خپرونه د « ادب » ځیړنیزه مجله ، « افغان طبي مجله » ، د « اقتصادي ځیړنې » مجله ، د « بخوان وبدان » مجله ، د « بدني روزنه » مجله، د « پالندوی » مجله ، د «پولتخنیک » مجله، «پو هنه » مجله، د « جریده تعلیم وتربیه »، د« تعلیم او تربیې » مجله ، د« څاروندی» مجله، « دحقوق » مجله، د «خدمت» مجله، « جریده دارالمعلمین»، د « ښوونکې » مجله ، د«علم او فن » مجله، د « کابل پوهنتون خبرونه » خپرونه، د « نجونو روزل » مجله، « ورمه » مجله اونورې خپرې شوې .

همدا راز داوخت ځینې ښوونځیو هم چاپي او قلمي خپرونې پیل کړې چې شمیره یې لسهاؤ ته رسیده ، دنجات ښوونځي د « نجات » جریده خپره کړه او نورنوټولو لېسود یوالي جریدې درلودې او دپو هنې وزارت کتابتون دکوچینانو ږغ مجله خپره کړه.

همداوخت چې دپوهنې وزارت په مرکز او مربوطاتو او ښوونځیو او پو هنځیو کې مجلې او خپرونی راوتلې، له کابل نه ډیر لرې د ننګرهار نجم المدارس په دیني مدرسه کې ددې مدرسې منور او پوه مدیر اروانښاد ډاکتر سعید افغاني د « النجم » په نامه د جریدې یو روڼ ستوری چې هره چارشنبه به یې له دي مدرسې نه سترګک واهه د ۱۳۳۷ لیږدیز کال دتلې په ۳۰ نیټه خپلې خپرونی پیل کړې او پکې ویې لیکل:

(دا اخبار دمدرسې جریانات ښیي او اجتماعي، دیني ، تربیوي خپرونې کوي.)

(c) ketabton.com: The Digital Library

له همدې هدف سره سم يې په ساده روانه پښتو ټولنيز، فلسفي ، ادبي او علمي مسايل او مطالب خپرول او ددې مدرسې د زده کوونکو د ذهني تنوير او د سياسي او اجتماعي شعور د ويښولو له پاره ئې کار کاوه .

بل مهم ټکی دادی چې موږ هغه وخت ډيرې نورې ديني مدرسې هم درلودې لکه په کابل کې عربي دارالعلوم، تخارستان ، فخر المدارس، نور المدارس، خو هغه مدرسې تر ډيره حده وچې ديني مدرسې وې او دنورو علومو تدريس ته لږ بر خه پکې ورکول کيدله، خو د اروانباد ډاکتر سعيد افغاني د « النجم » محتويات ښيې چې ده نجم المدارس ته يو ذهني او فکري وسعت ورکړ اوودديني علومو تر څنګ يې ، فلسفې ، حکمت او نورو عقلي او نقلي علومو دزده کړې په لاره کې هم پراخ نظر درلود او دالنجم جريده يې پر راز راز موضوعاتو او مضامينو سپوللی وه .

ښاغلي امين الدين «سعيدی » (د ډاکتر «سعيد افغانی » خلف الصدق) لوی کار کړی چې ددې قلمي جريدې اته ګڼې يې موندلې او اوس يې تا سو ته د النجم دتاريخي کلکيسون په توګه وړاندې کوي ، دوی وايي چې د دې جريدې نورې ګڼې هم ليکل شوې او په قلم تکثير شوې دي. کاشکي هغه وموندلې شي او که ونه موندلې شي هم لوی کار دا شوی چي دوی ددی ورکي قلمي او علمي جريدې څو ګڼې او نمونې بيا موندې او دافغاني خپرونو ډګر ته يې رابر سيره کړې، زه مبارکي ورکوم او د ژوند په ټولو ډګرونو کې ئې بريا غواړم !

په درنښت

حبيب الله «رفيع »

دافغانستان دعلومو اکاډمی مشاور

۱۳۸۷ /۵ /۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

مصلح او مجاهد
ملانجم الدين آخند زاده

مولوي داكتر محمد سعيد « سعيد افغاني » چه دهيواد دينى او ملى شخصيتونو له ژوندانه سره مينه او خاصه علاقه لرله ، دنجم الدين آخوندزاده صاحب دخيړنو تاداو په كال (۱۳۳۷ ليږدیز) دنجم المدارس په مدرسه كښى كيښود:
كله چې مولوي سعيد افغاني په كال (۱۳۳۷ لېږدیز) دهغه مدرسې مدير او سر مدرس و نو هلته ئې دمدرسې دشاګردانو ددينې ، اجتماعي تربيتي د لوړ تيا لپاره اوه نيزه قلمي جريده په دوو مخونو كښې دلمړي ځل لپاره په نشراتو پيل وكړ.
ددې جريدې لومړى ګڼه د ۱۳۳۷ هجري شمسي كال دميزان په ۳۰ مه نيټه (د النجم) په نامه خپره شوه چې د آخوندزاده صاحب له نامه سره ارتباط لرى.
مولوي داكتر سعيد افغاني د النجم په ځلورمه ګڼه كښې چې په كال (۱۳۳۷ هجري شمسي) دعقرب دمياشتې په (۲۱) نيټه خپره شوه ، داسې وليكل:

النجم ګڼه « ۴ » چهارشنه د ۱۳۳۷ كال ، د عقرب « ۷»

مصلح « مجاهد »

د سعيد افغاني ليكنه :

د دغه عنوان لاندې غواړم چې د ملا نجم الدين اخندزاده صاحب، سوانح چه په خپل وخت كښې زيات مصلح او دانګليسانو په مقابل كښې په كلو كلو جنګيدلې، بيان كړم .

۱ـ د ده اجمالي پيژندانه:

ملا نجم الدين « اخند زاده صاحب » «۱» د امير عبدالرحمن د پاچائى په وخت كښې د لـوى اعتبار خاوند ؤ . دغه شاه دي سره دمأذونانو دكابل په ښار كې بندي كړو.
دى د بندي خانې نه په يو خاص تر تيب مخ په مشرقى وتيښتيده او هلته د مشرقي په سرحدادتو كښې د مهمندو په سيمه په ژروبى او چمركند كښې اوسيده او د انګليسانو په مقابل كښې به جنګيده.
دي بيا دامير حبيب الله خان د پا چائې په وخت كښې دهغه په غوښتنه او اعتماد بيرته افغانستان ته راغې او دننګر هار په ولايت كښې دجلال كوټ نه مخ په جنوب دهډې په قريه كښې اوسيده.
ده د همدغه پا چا په عصر كښې ډير د اسلام ددين اساسونه محكم كړل او هر خواته يې ريښې او پلى خورې شوې او دى د داسې لوى شخصيت خاوند شو ، چه په ټول افغانستان كښې ده د خلكو په عقيده حاكميت درلوده. دغه منلى شخصيت د همدغه امير حبيب الله په وخت كښې « ۱۳۲۰ يا ۱۳۲۱ هجري قمرى » كال ؤ چه د اجل داعي ته ئى لبيك وويلې.
په دى حساب دده د وفات تأريخ (قبر غازى) « ۱۳۲۰ » ليږديز لمريز كال دى .
د ده مزار او مقبره دهډې په قريه كښې د والا حضرت سر دار محمد داؤد خان

(c) ketabton.com: The Digital Library

د افغانستان صدراعظم په اهتمام ښه جوړه شوی. د ده هديره د ټول مشرقي او سرحد بلکه د ټول افغانستان او پشتونستان د خلکو د عقيدې ځای دی «٢»
النجم ګڼه « ٥ » چهارشنه د ١٣٣٧ کال ، د عقرب « ٢٨ »

مصلح « مجاهد »

د سعيد افغاني ليکنه:

٢ـ د ده تفصيلی پيژندنه :

دنجم الدين اخند زاده صاحب « رحمة الله عليه » د مفصل پيژندلو د پاره په کار ده چه په لانده ډول سره ئې وپيژنو :

١ ـ د ده عمر او حيات او قواره
٢ـ د ده هويت قوم او نسب
٣ـ د ده اصلی او فرعي مسکن
۴ـ د ده تحصيل او علم
٥ ـ د ده تصوف
٦ ـ د ده جهاد
٧ ـ د ده دشهرت اندازه او کار روائې تر مرګه پورې
٨ ـ د ده مشهور مأذونان او منسوبين
٩ ـ دده د مرګ نه وروسته شهرت او تأثيرات

مګر ډير تأسف دی چه د داسې يو لوی شخصيت چه د ټول حيات ګذارشات او حر کات ئې نهايت متانت او سنجيدګي لري. هغومره چه ويل کيږي او يا اورديل کيږي او يا ئې وينو په دغه اندازه د ده سوانح دليکلو دپاره چا کوښښ نه دی کړی. په دغه حقله زمونږ ګيله دده دمعقولو منسوبينو نه کوم چه په خپل وخت کښی نهايت منلي تير شوي، زياته ده. يوازې د ملا طوطی آخند نه هغه هم صرف دده د مواعيظو تذکرې، مګر نهايت ناقص ليدل کيږي او بس.

په هر صورت که اوس زمونږ په لاس کښې مطلوبه معلومات راشي اميد دی چه څه نا څه خو به ترې جوړ شي او آينده د پاره به ګونډې دغـه آرزو د ده پـوه عقيدت مندان کوښښ وکړي چه زمونږ د هدف نارسيده مطلب تکميل او پوره کړي. باور لرم چه په دغه ليار کښې سعيه به د ده د عقيدت مندی ښه ثوبت وي .

د ده عمر او حيات او قواره :

زمونږ په لاس تحريري اسناد ډير کم دي. کوم تحريري سند چه زمونږ په لاس کښې شته هغه يوازی د ده د فوت تأريخ ښيې چه په (١٣٢٠) او يا (١٣١٩) هجری قمری کال کښې فوت شوی، چه د ده نه د ټول عمر اندازه نشي معلو ميدلې. مګر ؛ شفاهاً مو ډير او ريدلي چه آخندزاده صاحب عمر او يا کلو په حدود کښې اندازه کيدلې شي. خلک وائي : چه ښه قوي وجود ئې درلوده مګر ؛ رياضيت او تقوی په وجه نحيف شوی ، حتی چه د ډير رياضيت په وجه د ده د لاسو رګونه شنه شنه بلقيدل .

(c) ketabton.com: The Digital Library

وائي چه دی ښه خوش قـواره جګ سړی ؤ ، او په اوچلي باندې شین خال هـم درلوده او د ده دشین ښکلی خال شهرت زیات ؤ .
د ده رنګ او قواره با تاثیره هیبت ناکه وه ، دورایه به په خلکو د ده رعب ولیده مګر؛ په عین وخت کښې مشفق او مهربان هم ؤ .
د د حیات ټول په حرکت کښې تیر شوی . معلو میږی چه د ده په ضمیر کښې یو داسې اور او تېش او حرکت موجود ؤ چه په یو ځای نشو پاتې کیدلی .
ده هر چیرته ته دخلکو په افکارو کښې داسې تحول قایم کړ ی چه تر ننه هم هغه تحول دخلکو په مابین کښې یاد او د قدر وړ دی ده په ځان باندی ډیر خلک د ښو اخلاقو په وجه عاشقان کړي ؤ. د ده د حقانیت د اثبات دپاره دا کافی ده چه دی ټولو پوهو علماؤ منلی ؤ او د ده حر کات ئې د اسلام د دین په اساس موافق ګڼل .

النجم ګڼه « ۶» چهارشنه د ۱۳۳۷ کال ، د قوس « ۵»

مصلح « مجاهد »

د سعید افغاني لیکنه :

۳ـ د ده هـویت قـوم او نسب:

اصلي او فرعي مسکن او ځایونه ئې :

ملا نجم الدین « اخند زاده صاحب » په قوم کاکړ او په ملیت افغان دی. په اصل د جنوبی شپلګر د علاقې نه دی، او هم هغلته د ده نیکونه او پلرونه تیر شوي «۳» .
دی بیا دتحصیل او زده کړې په وخت کښې د جنوبي نه مخ په مشرقي ننګرهار ته روان شوای. په ننګر هار کښې ځای په ځای دیره شوی او تحصیل ئې کړای دی.
د تحصیل دپاره آفریدوته هم تللی. پیښور او صوات کښې هم اوسیدلی دی.
ده د تحصیل نه ورسته مخ په خپل وطن افغانستان روان شوې او په هډه کښې اقامت اختیار کړی ؤ .
لکه مخکښې چه مو وویلې د ځینې سیاسي معاذیرو په وجه کابل ته غوښتل شوی ؤ دکابل په ښار تندور سازی کښې او سیدلی او بیا دکابل نه مخ په ننګر هار تلی او مهمندو په علاقه په جړوبی ، او چمرکنډ کښې استوګنه کړي ده .
په ننګرهار کښې په روداتو کښې څه موده تیره کړې او هلته په فقیر آباد او نورو روداتو او شینوار کښې ګر ځیدلی . په لغمان او سور رود او کامه او خو ګیاڼو کښې هم د وعظ او تبلیغ او یا دنورو مقاصدو په مطلب تلی دی ، دګرمې په وخت کښې دی به کابل ته هـم تلو او هلته په پغمان کښې څه موده ئې استو ګنه کړی ده.
دی په شمالی کښې د کوه دامان خواته د داؤدځو په علاقه کښې اوسیدلی او شاید چه هلته به د کـوه دامـان په ځینو ځایو کښې ګرځیدلی وي، مګر ؛ د ده د حیات آخرنی شپې او ورځې د ننګرهار په علاقه د جلال کوټ نه درې میله

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخ په جنوب هـډه کښې تیر شوي دي. دی شاید په نورو ځایونو کښې هم ګر ځیدلې او یا اوسیدلی وي مګر ؛ مونږ نه دی اوریدلي، نو څکه دلیکو جر ئت نه کؤو .

د ده تحصیل او علم :

مخکښې مو وویل چه دی د تحصیل دپاره زیات ګرځیدلې او په ډیرو ځایونو کښې او سیدلی دی .

وائی چه اخند زاده صاحب ډیر پوه او ښه معقول عالم ؤ په تفسیر ، او حدیث ، قرائت ، صرف، او نحو ، او فقه ، او اصول ، او معانی ، منطق ، او هیئت او ریاضی ، او حکمت ، او میراڅ ، او حساب او تصوف ... .

النجم ګڼه « ۷ » چهارشنه د ۱۳۳۷ کال ، د قوس « ۱۲ »

مصلح « مجاهد »

د سعید افغاني لیکنه :

۴ـ دده دعلم او تحصیل :

په علومو کښې ئی ښه قوي لاس درلوده ، رښتیا دده هغه کتاب خانې نه چه اوس د نجم المدارس په لاس کښی ده ، معلو میږی چه دی ښه عمیق عالم او د مطالعی شائق ؤ .

وائی چه اخند زاده صاحب به د علما سره ډیر علمي بحثونه کول ده به همیش دعلم دپاره دعمل اندازه کتله ، د ده استاذان هم خلک ښه یادوی .

د ده د استاذانو په سلسله کښی د سر شاهی نه چه سړی مخ په بړو ځی یو هدیره ده دهغی ځای خلک یو قبر ښئ وائی دا داخندزاده صاحب استاذ تیر شوی او ډیر ښه مبارک شخص ئی خلک یادوی .

وائې ملا نجم الدین اخندزاده صاحب د ده زیارت ته را تلو دده استاذان په ننګرهار او سر حداتو او صوات او پیښور او شاید نورو ځایونو کښې هم تیر شوی وي.

کوم وخت چه دده دعلم قال نه مخ په علم حال تو جه برابر وی داوخت دده یو بله دوره شروع کیږی.

دا په تواتر ثابته ده چه آخندزاده صاحب دصوات صاحب نه په حیات کښې د قادری شریفی طریقه وکړه او په دغه طریقه کښې ترنه درسونه کامل کړو ، او مأذونی مرتبې ته ورسیده.

ده په صوات کښې ډیر وظایف کړي او د صوات صاحب په نزد نهایت منلی ؤ . که څه هم زمونږ سره د ده او صوات صاحب په هغه وخت کښې د کرامت زیاتې قیصی نشته مګر؛ مونږ دومره پوهیږو چه دواړه جنابان با تقوی او پرهیز ګاران تیر شوی ، عقیده لرو چه اوراد او وظایفي ئې ډیر پوره تأثیرات شته دي مګر ؛ زه نه غواړم چه دقیصو رطب اویالس یاد کړو .

وائي ملا نجم الدین اخند زاده صاحب په څلور واړو طریقو کښې مأذون و « ۴» مګر ؛ ده به خلکو ته یوازی د قادری طریقی اجازه ورکوله « ۵» .

النجم ګڼه « ۸» چهارشنبه د ۱۳۳۷ کال ، د قوس « ۱۹ »

(c) ketabton.com: The Digital Library

مصلح « مجاهد »

د سعید افغاني لیکنه:

۵ـ د ده تحصیل او علم او تصوف:

هـڅې صاحب عـالم ؤ ، مګر ؛ داسې نه چه علم ئې دعمل سره نه برابر یده او یا دسر تنبه توب نه به ئی کا راخستلو او یا د کبر او غرور نه ډ ک عالم او یا داچه د ده علم د اوهامو او خرافاتو یوه مجموعه ؤ او یا خدای ناکرده چه ده به دین ددنیا دپاره وسیله ګرځولی وي .

دی یو حقاني عالم ؤ، ده داسلام دین پیژندلو. دی په دې خبره پو هیده چه خلکو کښې باید د محبت او مؤدت اساس قایم شي. دی ریا کار صوفی نه ؤ، او نه دکونج او صومعې طرفدار ؤ . دی یو اجتماعي شخصیت، همیش دناوړو رسم او رواج سره مجادلې کړي، خلک ئې دبې کارۍ او تنبلۍ نه خلاصول .

مصلح او مجاهد

د سعید افغاني لیکنه:

وائي نجم الدین آخندزاده صاحب به علماؤ سر زیات محبت کولو او ښه عالم به ئې زیات خوښو او نازوو.

دهغه وخت علماؤ په ده باندې دعلمیت آزمیښتونه کړي ؤ علماؤ ، دده نه په لویو لویو کتاب، او علومو او په باریکه باریکه مسایلو کښې پوښتنې کولې، مګر؛ دده سره دعلمیت اندازه قوي وه.

دعلماؤ پو ښتنو د پاره ئې ښه ځوابونه ورکړي دي. د علماؤ په نزد ښه جید عالم ثبوت شوی ؤ نو ځکه ئې دی د دین داقتدا او ددین دحمائې دپاره دهغه عصر لوی نابغه شخصیت لیدلو. ده علماء تربیه کول او علماؤ ته ئې د عمل درس ورکولو .

وائي نجم الدین آخندزاده صاحب ته هر کال په سلهاؤ بړستنی جوړولې او بخشش په ډول به ئې ورکولې. دی دعلماؤ دپاره خولی او پګړی پیداکولې او د بخشش په قسم به ئې ورکولې.

دنجم الدین آخندزاده صاحب علمي بحثونه علمي موعظې او خطابې ښې با تاثیره یادیږي. ده خلکو ته د کونج او زاویې درس نه دی ورکړی. ده خلکو ته دنیا په دا شان بده نه ده ظاهره کړې، چه خلک دې دنیا ترک او کار دې نه کوي .

دی په دې خبره پو هیده چه ددنیا مذمت هم ددې د پاره دی چه باید مسلمان د دنیا د محبت اندازه وپیژني، داسې نه چه د دنیا د محبت په وجه دخلکو حقوق تلف د رحم او عاطفی خیال ونه ساتي.

داسې دنیا نه چه هرج مرج پیدا شي، د جنګ او قتل موجب وګرځي او داسې نه چه خلک په دنیا غَرّه شي، خپل خالق هیر کړي او دبلې ورځې غمه ورسره نه وي . اوکه نه دنیا د دې دپاره چه د ځان او دخلکو دخدمت او رفاهیت په مقصد وي بده نه، بلکه پید ا کول ئی ثواپ دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نجم الدین اخند زاده صاحب حقیقی عالم، په دې خبره ښه پوهیده چه ځنګه علماء دې په دې پوه ؤ چه د خلکو داصلاح دپاره څنګه علم په کار دی.

ده سره دا ملاحظه وه چه د وخت او زمان مراعات شته دی. ده علماء په ځان را ټول کړل او خلکو کښې نوی روح پو کړو.

مګر ؛ ډیر تأسف دی چه د ده د کار نقشه د ده نه پاتې وروستینو خلکو بدله کړه. په دې پوه نه شول چې اصلی سر څه وٍي، په دی ښه پوه نشول چه د نجم الدین اخند زاده صاحب مطلب څه ؤ. چا داخیال وکړو چه د آخند زاده صاحب سره د تسپو دشمار خیال ؤ.

څوک په دی عقیده لاړل چه ډوډۍ ورکول او لنګر مقصود دی، چا دا ګمان وکړو چه په سر مراقبه سپین څادر او قبا په کار ده، چا سره دا سودا پیدا شوه چه چا د ساده خلکو په وسیله نور خلک تهدید ول او غولول په کار دي.

همداوجه وه چه چا دلنګر په نامه او چا د مسجد د جوړولو په هنګامی او چا د مدرسې جوړولو په انګازی، چا په دې نامه چه دا کوم!! او داسې داسې خیال مې دی ناروا ، ناروا کارونه وکړل. عامونه ، عامونه مسلمانان ئی په حقیقي اسلام باندی هم بد ګمان کړل.

خدای خبر چه داسې جنابان د اوسنی اسلام د ضعف له امله په هغه ورځ د پاک خدای په لوی دربار کښې څه ځواب ورکوي؟

باید ووایم چې: نجم الدین آخونزاده صاحب په مخلصانو کښې ښه پاک او پوه خلک هـم وه. د هغوی د خـدمتونو اندازه مونږ سر شته. امید دی چه د هغـوی د کارنامو تذکری باندې آینده تماس و نیسم او خپلو ګرانو لو ستو نکو دپاره ئې دهدئې په ډول وړاندې کړم .

---

(۱) سر محقق عبدالله بختانی خدمتګار دنجم الدین اخندزاده صاحب دنوم په هکله لیکي:

« ما د سر محقق مولوۍ محمد اکبر معتمد شینواری څخه څو څو ځلی اوریدلی دي چه هغه به ماته ویل: چې ما د شینوار و صوفي صاحب نه اوریدلی دي چې: دهډی آخونزاده صاحب اصلي نوم (عبد القدیر) دی، مګر د علم ، رو حانیت او غزاګانو په برکت و نورو لخوا ورته (نجم الدین) لقب ورکړ شوی دی چه معناي (د دین ستوری) کیږی. سعید افغاني

پرې اضافه کول غواړم چې هغه څوک چې درې نسله ملا وي نو هغه ته آخوندزاده وایي. آ. سعیدی

دشینوارو صوفی صاحب اصلي نوم صوفي علم ګل دی. دآخوندزاده صاحب مأذون او هغه ته نژدې سړی و په ډیرو غزاګانو کښې یې دجناب هډۍ صاحپ سره برخه اخستی ده.»

(دهډې آخوندزاده مولنا نجم الدین) لیکنه: سر محقق عپد الله بختانی خدمتګار. دغه کتاب په ۱۳۸۷ (دافغانستان دکلتوري ودې ټولنه)

(۲) دننګر هار د سره رود د ولسوالی دچهارباغ حضرت محمد سعید سعیدی مجددي علیه الرحمه دحضرت صاحب عطاء معصوم مجددي زوی دی. په کال ۱۳۵۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

هجري شمسي کښې په چهارباغ صفا کښې زیږیدلی او دسنبلی په شپږمه کال ۱۳۷۲ هجري شمسي د لوی اختر دمیاشتې په ۱۹ مه دخوږ یاڼیو په اګام کښې حق ته رسیدلی. هغه مرحوم چې دمولانا نجم الدین آخوندزاده یو نژدې ملګری، دوست، مرید او خلیفه یا مأذون وو د نجم الدین د آخونزاده صاحب د وفات نیټه په خپله هغه مرثیه کښې چې (در مرثیه غوث زمان قطب دوران قدوۂ سالکان پیشوای پیر وجوان کاملم مرشد محبوب دلم اعنی صاحب هډه رحمة الله علیه) په نامه یادیږي، دنجم الدین آخند زاده صاحب د وفات نیټه: (دچهار شنبې شبه د ۱۳۲۰ هجري قمري کال د روژی دمیاشتې ۲۱ مه معرفي کړې ده.)

مرحوم حضرت صاحب محمد سعید د په خپلې مرثیه کښې پدې هکله لیکي:

چـــونکه سردار بشر رفت ازاین دار فنا
صبر از رفتن خـــوبان جهان مـــی بینم
صبر تلخ است ولیکن ثمرش شیرین است
مژدهء نیک به صابر زسبحان مـــی بینم
ګر ازاین دار فنا جــــان به سلامت ببرم
سابقون را همه ای غمـــزدګان می بینم
شب چهارشنبه شنو تو ز وفـات صاحب
بیست ویکم ز مه و شهر رمضان می بینم
سنۂ الف وهم سه صد وعشرین بـه یقین
بیست ویکم ز مه و شهر رمضان می بینم
چـونکه خوبان هم رفتند سعیدی ز جهان
شو مجرد کـــه ترا نیز روان مې بینم

در مرثیه ای که در فوق تقدیم ګردیده، با قید (یقین) مصرع تاریخ (سنۂ الف و هم سه صد و عشرین (۱۳۲۰ به یقین) معرفي شده است.
(مأخذ: دمحترم سر محقق عبد الله خدمتګار دهډی اخوندزاده مولانا نجم الدین له کتاب نه صفحه ۱۳۱ او ۱۳۲) دچاپ کال ۱۳۸٦ (۲۰۰۷ م) ټولنه لخوا - جرمنی) په پیښاور کښې چاپ شوې.)

(۳) محترم سلطان عزیز دمرحوم آخوند زاده صحا ب د نوم په هکله داسې لیکي :

دمرحوم آخوندزاده صاحب نوم (نجم الدین) او اصلي مسکن ئې د افغانسان شلګر دی. ولې دوی په ننګرهار او صوات او دپښتونستان په نورو ځینو کښې په (کابل) ملا شهرت درلود او دوی په خټه کاکړ او په کاکړو کښې (ابک زائی) او په ابک زایو کښې (اخونزاده خیل) حسابیږي دغه کورنی او س هم په شلګر کښر په اخونزاده خیلو سره خورا مشهوره ده دهمدې کبله دوی ته داخونزاده لقب هم ور په برخه شوی دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

مونږ ته دمرحوم اخونزاده صاحب نژدې خپلوان پوره معلوم ندي مگر دومره خبر یو چه ، د دوی مبارک والد محمد حسن آخونزاده نومیده خو افواهی مو اوریدلی دي چه دوی نژدې خپلوان ډیر نه در لودل.

(مأخذ: دننگر هار ورځپاڼه: ٤٩ مه گڼه د١٣٣٩ دثور ٣١ نیټه)

(٤) جناب نجم الدین آخوندزاده صاحب د قادرید طریقې شیخ او د تصوف په څلورو مشهورو طریقو (قادریه ، نقشبندیه ، چشتیه ، سهروردیه) کې مرشد او پیر و. او په سلگونه مأذونان ئې درلودل.

آخوند زاده صاحب دقادریی دطریقې نه علاوه په دغه نورو طریقو کې هم اذن ورکاوه.

(٥) ـ دهډې صاحب مشهور مأذونان :

یادونه:

مأذونان یا خلیفه هغه چاته وایي چه پیر ورته دمرید نیولو اجازه ورکړې وي.

دآخوند زاده صاحب ځینی مأذونان هم دې درجې ته رسیدلي ؤ چې هغوی هم ځانته مأذونان ټاکلي وو.

محترم راز محمد دغبرگولي دمیاشتې په (٣ او ٤ نیټه) کال ١٣٣٩ لېږدیز - لمریز د ننگرهار دورځپاڼې په (٥٢ او ٥٣) گڼې کښې د نجم الدین آخند زاده مشهور مأذونان په لاندې ډول معرفي کړي:

اول : میا قمر الدین:

میا قمر الدین صاحب په اصل کښې دپېښور د اچنیی ؤ او بیا د هغه ځای ځنې راغی او دلته دننگرهار د روداتو په بړو کښې هستوگنه درلوده. وائي چه ډیر ښه عالم او ښه قلم خاوند ؤ دتدریس او تألیف سره ئې ډیر شوق لرلو چه دده تر اوسه قلمي ځیني چاپي آثار شته دي.

دوم : د بُتخاک حضرت صاحب:

دبُت خاک حضرت صاحب چه دده مبارک نوم عبد الشکور او دزیاتی تقوا خاوند او ښه عالم او مجاهد هم ؤ . د چکنور ملا صاحب (محترم امیر محمد دمرحوم اخترمحمد زوی دننگر هار دمومند دری اوسیدونکی په کال ١٢٦٠ هجری قمری زیږیدلی او پا کال ١٣٥٠ هجری قمری د ٩٠ کالو په عمر دمارسینگی په منطقه کشی وفات شوی) چې یو لوی مجاهد شخص و دبتخاک حضرت ځینی ماذون شوی ؤ.

همدارنگه جناب میر صاحب جان پادشاه دسلام پور او استاد صاحب چه اصلی نوم یې جان پادشاه دسلام شور او استاد صاحب چه اصلي نوم یې پاینده محمد ؤ دهمدی بتخاک حضرت صاحب ماذون او خپله د اخونزاده صاحب ډیر گران مریدان وو چه استاذ صاحب ئې دخپلی کتابخانې متصرف گرځولی او میر صاحب جان پادشاه صاحب ئې څرنگه چه یو کره او نامتو مجاهد او خانداني سړی و له همدې امله ئی دلنگر انتظام همده ته ور پلاس کړی و.

(مورخین لیکی : دلنگر انتظام مرحوم مولانا نجم الدین اخندزاده په خپل ژوند کښې دکنړ میر صاحب جان پاچا صاحب ته چه په شیخ پاچا سره مشهور و ورپلاس

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړی و چه دمرحوم اخندزاده دوفات نه وروسته هم دده دوصیت سره سم دهمدی پاچا صاحب پلاس کښې و او وروسته بیا دده ځوی مرحوم سید عباس پاچا صاحب ئې انتظام کاوه.)

دریم : صوفی عالم گل صاحب :

صوفی عالم گل صاحب یو د هغه ماذونانو څخه وچی اخونزاده صاحب په (پهلون) سره لقب ورکړی او دصاحب سره ئې په غزاگانو کښې اشتراک کړای و او دښه شجاعت او میړانې څښتن و . دترنگزو حاجي صاحب چه فضل واحد نومیده چه هغه یو ډیر عابد او ستر مجاهد وه. د همدې صوفي عالم گل صاحب ځینې مأذون شوي و .

څلورم دسر کاڼو میا صاحب:

میا صاحب چه دده نوم سید اکبر شاه او په اصل دکامې و او بیا ئې په سر کاڼو کښې هستو گنه در لوده، چه د پوره فضل او فیض خاوند و .

پنځم : حضرت شاه :

مرحوم حضرت شاه په لغمان کښې هستوگنه لرله ، او سید او با تقوا شخصیت و .

سید شمس الدین مجروح ، دقبایلو مستقل رئیس د همدغه مبارک ځوی دی .

شپږم : محمد سعید جان (مجددي)

مرحوم محمد سعید جان (مجددي) د چهارباغ صفا نه دی. دی حاجي، او قاري او ښه مبلغ هم و.

اوم : احمد خان آخونزاده صاحب:

احمد خان آخونزاده صاحب چه په دولت زائی ملا صاحب سره شهرت لري ښه کره عالم او د صاحب دتحصیل د دورې اکثراً ملگري و .

اتم : دکو هاټ ملا محمد یاسین :

دکوهاټ ملا محمد یاسین صاحب دکو هاټ په علاقه کښې لوی عالم او مدام به ئې د درس او تدریس وظیفه اجرا کوله .

نهم : د حصارک میا صاحب :

په خوږ یانو کښې دحصارک میا صاحب چه نوم ئې عبد الرحیم ؤ .

لسم : ملا محمد حسین :

دلغمان په سنگر کښې ملا محمد حسین صاحب چه په قوم ساپی او دپړوائي شیخ صاحب باندې مشهور ؤ. دی ښه ذاکر او زاهد شخصیت ؤ . دځینو خلکو په روایت سره دا ملي ملا مسلم صاحب دی.

دنجم الدین آخونزاده صاحب د مأذونانو څنې دغه دولس تنه مشهور وو او نور هم شته لکه چه په کوه صافی کښې ملا مسعود صاحب او په ممله کښې امام حاجي صاحب او داسی نور .

مأخذ : دهډې آخوندزاده مولانا نجم الدین له کتاب نه، صفحه (٤٤ او ٤٥) د چاپ کال ۱۳۸٦ (۲۰۰۷ م) دمحترم سر محقق عبد الله خدمتگار لیکنه.

هـــډه :

(c) ketabton.com: The Digital Library

هډه چه یو وخت (بتکده) وه دغازي مولانا نجم الدین آخونزاده عرفاني او روحاني شخصیت په برکت دغه (بتکده) داسلام دمقدس دین په یو عالي فرهنګي مرکز باندي مبدله شوه . چی یو دهغې د نمونه څخه د(النجم) فرهنګي جریده چې دخدای بخښلي (سیعد افغاني) لخوا نیم قرن وړاندي په کال ۱۳۳۷ هجري شمسي کښې په دغه مدرسه کښې په خپل نشراتو پیل وکړ.

***

له هډې آخونزاده صاحب سره
دتحفة العاشقین او مکتوبات ارتباط

لیکنه : محمد نبي تدبیر

۱- ملا نجم الدین آخونزاده یا د هډې ملا صاحب یو داسې ګڼ اړخیزه شخصیت ؤ چې علمي او عملي کمالونه دواړه پکې را غونډ شوي وو. ده دیو عالم په توګه بشپړې دیني زده کړې وې ، دیو سالک او عارف په توګه یې دنفس دتزکیې او تصفیې له پاره ځیلیې ایستلې او لوړې ګاللې وې، دیوه مجاهد په توګه یې په ټول افغانستان کې د عارفانو او عالمانو یو داسې روڼ لښکر ایجاد کړای، چې انګریزي ښکیلاک ته یې د ډیورنډ د کرښې دواړه غاړې د اور په سره تبی بدلې کړې وې، له بلې خوا یې دعلم او سلوک د تعمیم له پاره په خپله هم تألیفات کول او خپل مریدان او شاګردان یې هم هڅول چې تألیفات وکړی، آثار ولیکی او ګڼور آثار خطاطي کړئ، تکثیر یې کړئ او یو بل ته سوغات کړئ .

مونږ په دې لیکنه کې په دوو هغو آثارو تکیه کوو چې یو د ده مرید په پښتو نظم لیکلي او بل دري نثر دی چې ده پخپله له یوې نسخې نه را نقل کړي او تکثیر کړي یې دي، دا دواړه کتابونه نوي تر لاسه شوي او د دې سمینار په ویاړ یې د تاسو درنو پوهانو په مخه کې ږدم.

لومړی کتاب تحفة العاشقین نومیږي چې دده یوه مخلص مرید ملا عبد الوهاب نظم کړی دی. ملا عبد الو هاب د سید احمد زوی او د کابل د پغمان د زرشاخ دکلي او سیدونکي، دا کتاب دسلوک او عر فان دمقامونو او د حقیقي مینې د رمزونو او رازونو په باب لیکل شوی. لمړی ټوک یې سل مخونه او دوهم ټوک یې ۱۴۶ مخونه لري، چې دواړه په یوه ټوک کې کنډل شوي دي او دبیتونو شمیر یې درې زره شپږ سوه بیتونو ته رسیږي.

ملا عبد الوهاب په خپل کتاب کې تر حمد او نعمت وروسته دسلوک ، دخپل پیر او دخپل کتاب د محتویات په باب لیکي :

راشه پوه شه ای طالبه که مطلوب یې
په رښتیا که ته محب دخپل محبوب یې
دسلوک لاره ده هر ګوره ډیره ګرانه
ولې خدای دې بر طالب کاندي آسانه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر طالب چې په ریښتیا طلب دیار که
په ملوینو [1] کې به تل صفت دیار که
ذکر او فکر یې همیش وي له محبوبه
یو ساعت کې خالي نه وي له مطلوبه
په هردم ، په هر قدم ، په هر ساعت
دسلوک په لار ه یون که په فکرت
ولی بویه چې کامل پیروي فرزنده
راه بلدوي کامل پیر په زړه خورسنده
مقامات ورته معلوم و زما دله
په سلوګ کی به غلط نه شي هیڅکله
او که نه چې دغه پیر نه وي ماذونه
داپیر نه دی خبر شه په دا مضمونه
که خواجه ، صاحب زاده او یا مولاوي
که سید، آخونزاده کاریې په غلاوي
دوی له شرعی مخالف کاندي کارونه
په فریب سره یې رد کړه عالمونه
کل عالم وته معلوم دی له کتابه
دابیان دور او دراز دی ای احبابه
ما عبد الوهاب منګول دی لګولې
دهډې پاک اسم یې مسمې په نجم الدین دی
کامل پیر دی د هر چا په دا یقین دی

په کتاب کې دسلوک مقامونه، ذمیمه افعال، حمیده افعال، الله ته قُربَت، دمرید شرطونه، دانساني نفس ډولونه، د روح او دقلب حقیقت، دقلب رڼا او تیاره، دپیر د تلقین لومړی مقام، کامل پیر، غوٍ او قطب، د توحید علم ، ناقص پیر او ناقص مرید، صادق مرید، صدق او اخلاص، دکامل پیر ارشد او نور .

خو په ټول کتاب کې دبحثونو په ترڅ کې دخپل پیر دهډې ملاصاحب نوم اخلي چې څو نمونې یې دادي :

رارسیږه دهډې پیره کامله
نن مې فکر نه چلیري یم بیدله
نن مې فکر نه جلیري یم په غم کې
تل بهړیرم دواړه سترګې مې په غم کې
تل ژړیرم دواړه سترګی مې په نم کې

بل ځای وایي:

دهډې غوث مدت کړه دا زمان
چې له شره د شیطان شم په امان

همدراز وایي :

---

[1]) شپه او ورځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاس مې نيسه د هدې پيره کامله
ثنا خوان شم دخپل خدای لکه بلبه
يا :
لاس مې نيسه دهډې کامله پيره
دګناهو بار مې دروند دی يم دلګيره
يا :
لويه خدايه دهډې صاحب مغفور کړی
په خپل در کې يې قبول او هم مقبول کړی

کتاب دموضوع له اړخه په تحقيقي بڼه ليکل شوی او د سلوک او عرفان ګڼ کتابونه يې ورته کتلي دي او داښيي چې ليکوال يې ښه مطالعه لري ، دی دخپل کتاب اخځونه پر خپل – خپل ځای ښيي اوپه سر کې ليکلي :

خدايه ته مې داتصنيف کړی منوره
چې بيان دمحبت وي سراسره
کل بيان مې محبت دپاک مولا که
په تحفة العاشقين مې مسمی که
هر سړی چې محبت کاندي له خدايه
دې کتاب ته دې نظر کاندي نيکريه
هر مقصد به حاصل شي که خدای کاندې
که په صدق دی عاشقوي په خدای باندې
داکتاب بيان دعشق حقيقي دی
دمجاز عاشقي کل واړه فاني دی

دده په کتاب کې د ده د کتاب مهم اخځونه داسې راغلي:

« ما وريد » دتفاسيرو يو راوی دی
چې دعلم مرتبه کې دير عالي دی
روايت دی د اله ده نه زما روره
چی وريد رګ متصل په زړه دی ګوره
او په « بحر الحقايق » کې دا رنګ دينه
حقيقت د قُربت دا رنګ دی مينه
په کتاب « کشف الاسرار » کې روايت دی
چې راوی روايت کړی له آيت دی
په « عوارف المعارف » کتاب کې ياره
له معاذه روايت دی بر خورداره
پاک الله داسې ويلي په« قرآن » کې
صداقت په باب دی ذکر په « قرآن » کې

همداسې نور کتابونه دکتاب په لومړی برخه کې دسلوک، طريقت او عرفان فکري او ايډيا لوژيکه برخه ده او په دوهم ټوک کې يې د عارفانو ، سالکانو او عاشقانو کيسې نظم کړې دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکتاب مثنوی د وولس سیلابي ده، شعر یې ځای پر ځای خامی لري، ډیر داسې بیتونه لري چې قافیې ته پکې پاملرنه نه ده شوي لکه:

داکتاب مې مختصر که که پوهیږی
هزار پند دی په هر بیت کې که پوهیږي
په دا رنګ به شیطان وایي هر انسان ته
بعث نشته وکړه سمیع دکلام ته

همدا راز پر مثنوي سر بیره څو غزلې هم ویلي خو ډیرې کمزورې او نیم بندې دي لکه:

هر عاشق چې خود نمای دی عاشق نه دی
چې په عشق کې وي خود رایه عاشق نه دی

په هر حال دتحفة العاشقین کتاب له یو خوا دپښتو ژبې یو نوی تر لاسه شوی کتاب دی او بلی خوا دنجم الدین اخوند زاده یا په بل عبارت دهډې د پیر دیوه مرید تألیف دی چې د پیر او دده د مریدانو د تألیف او تصنیف او دخپلې طریقي او سلوک له خپرولو سره دمینې څرګندویې او ښکارندویې کوي .

دغه تحفة العاشقین دښاغلي استاد حبیب الله رفیع په ځاني کتابتون کی دی چې د لورینې څخه یې په ځانګړې توګه مننه کوم.

۲- مکتوبات :

یوه اونۍ وړاندې پیښور ته دپښتو عالمي، ادبي کنوینش ته تللی وم، دپیښور اسلامیه کالج د کتابتون مرستیال حاجي سراج الدین صیب چې د ډیرې مودې ملګری مې و ، لیدوته یې ورغلم، پوره درې کاله مې نه ولیدلی. د اسلامیه کالج په دغه کتابتون کې یو افغان عالم مولانا منیب صیب هم تر سترګي مه شي وروسته کله چې پوه شو چې زه د افغانستان نه ورغلې وم بې له کومې مقدمې را ته دهغه کتاب په اړه چې د ده په لاس کې و وویل :

دا دنجم الدین اخونزاده صیب په خپل لاس لیکل شوي قلمي نسخه ده. خدای شته چې ددې خبرې په اوریدو له یوې خوا خوشاله شوم ما ویل څه خو د ځیرنغونډې دلیکنې له پاره یوبل مأخذ هم پیدا شو خو له بلی خوا مې زړه درزیدو، ما ویل چی مولانا صیب به د مقالې د مأخذ له پاره کتاب را باندې ولوروي او کنه خو زړه مې غټ کړ او ورته مې وویل:

په همدې ورځو کې په ننګرهار کې د افغانستان داطلاعاتو او کلتور او ګرځندوی وزارت له خوا د نجم الدین آخونزاده (رح) په اړه ځیړنغونډه ده او دا قلمي نسخه زما د موضوع سره ډیر تړاو لري، که خوښه دې وي زه به ستا ددې کتاب نه یوه کاپي واخلم ، حاجي صیب سراج الدین هم یو څه سپارښتنه پرې وکړه، د مولانا صیب منیب دې کور ودان وي د کتاب کاپي را کړه . چی اوس مې په لاس کې ده.

نو پدې هکله د حاجي صیب سراج الدین او مولانا منیب صیب نه په منته اوس راځو همدې کتاب ته چې په یوبل ډول له نجم الدین اخونزاده (رح) سره تړاو لري:

(c) ketabton.com: The Digital Library

داد هغه وخت دیوه لوی عالم ملا عبد الرحمان « خان ملا » چې د ملا سعید خان ملا خان زوی دی د دیني او عر فاني دري او عربي لیکونو ټولګه ده چې نجم الدین آخونزاده په خپل خط رانقل کړې او خوندي کړې چې د علم او سلوک د تعمیم په لاره کې دده هڅې او ور سره دده د لاس خط رارسوي .

په کتاب کې پنځه پنځوس مکتوبونه خوندي دي چې بیلا بیلو کسانو ته لیږل شوي او بیلا بیل علمي ، دیني ، عرفاني او سیاسي مطالب لري، لومړی لیک د مولانا عبد الغفور سوات صاحب په نامه دی چې د ملا نجم الدین پیر دی او دلیکونو لیکونکی هم زیات عقیدت او ارادت ورته لري چې د حجت قویه په نامه خپل یو اثر ورته لیږي.

یو بل لیک یې دبیت الله شریف د نبوي جومات خطیب په نامه دی، چې د صاحبزاده عبدالحی سپارښت یې چې حج ته تلیی، ورته کړی دی. یو بل لیک یې د امیر دوست محمد خان په نامه دی چې توصیه یې ورته کړې چې رعیت ته په برابر نظر وګوري او قوي پر کمزوري لوړ ونه ګڼې. یو بل لیک هم د امیر دوست محمد خان په نامه دی چې ده ته یې دروغتیا دوعا پکې کړې ده. یو بل لیک د سرادر زکریا خان په نامه دی چې د حال پو ښتنه یې پکې کړې ده، یوبل لیک دسید عظیم شاه کند هاري په نامه دی چې د عرفان او سلوک لار ورته روښانوي.

ددې رسالې یو بل لیک د مؤلف د زوی ملا سعد الدین په نامه دی چې د تقوی او دینداری لارښوونه ورته کوي . دکتاب دوه دېرشم لیک د ملا میر حسین بازارکی په څواب کې دی.

د کتاب څلور دیرشم لیک د وزیر اعظم په نامه دی چې نوم یې نشته خو کیدای شي چې دا به د امیر شیر علي خان د صدراعظم سید نور محمدشاه په نا مه وي چې د ده خدمتونه یې ستایلي ، خپل ملاتړ یې ورسره اعلان کړی او د پر مختک دوعاګانې ورته کړی دي. پنځه دیرشم لیک بیا هم د امیر دوست محمد خان په نامه دی چې د پاچاهی مبارکي یې ور کړې او دخلکو د خدمت او د دین دساتنی بلنه یې ور کړې ده .

اووه دیرشم لیک د ملا مشک عالم آخونزاده په نامه دی چی د ده دینی جهد یې ستایلی دی. د کتاب اته دیرشم لیک د ملا محمد علم آخوند کند هاري کاکړي په نامه دی چی د صو فیانو د اقوالو د اختلاف په اړه یې ورته کښلی دی. نه دیرشم لیک یې بیا هم دخپل زوی ملا سعد الدین په نامه دی چې دوعایې ورته کړې او انساني کمالاتو ته یې را بللی دی.

څلویښتم لیک یې دسوات صاحب په مړینه یوه تعزیت نامه ده او د هغوی دلوړ شخصیت ستاینه یې پکې کړې ده.

دوه څلویښتم لیک د شیخ میا تبرک الله دلیک په څواب کې دی چې له دوی نه یې د دوی د « رد وهابیه » په نامه کتاب چې د امیر شیر علی خان په وخت کې چاپ شوی و، غوښتي چې ده ورلیږلی دی.

دري څلوېښتم لیک د صوفي عبد الرسول درانی اسحاقزي په نامه دي او د بیوزلانو مرستي او لاسنیوی ته یې رابولي. پنځه څلویښتم مکتوب د میا عمر جان د لیک په څواب کې دی. په شپږ څلویښتم مکتوب کی یې سردار محمد حسن خان او سردار

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیر یندل خان ته د دوی دپلر د مړینی تسلي ورکړی او دوعایې ورته کړي ده ، اوڅلویښتم لیک دسوات صاحب دزوی په نامه دی چې د حالاتو په بدلون یې تشویش ښودلی او لارښوونه یې ورته کړې چې د پلار لاره ونیسي او پر مخ ولاړ شي .
اته څلو یښتم لیک د حاجي ملا محمد اکبر په نامه دی چې د ظاهري او باطني

یاددونه :
دغه مقاله په کال (۱۳۸۳ لمریز) کې د اروابناد نجم الدین آخونزاده څیړنغونده کې لوستل شوې.

ملا نجم الدین آخونزاده
د« سعید افغانی » په لیکونو کې

ګــرانــو لوستونکو :
خدایبخښلی دکتور مولوی محمد سعید « سعید افغانی » دخپل کتاب کې چی « زما ژوند» تر عنوان لاندې لیکلی وه او په کال (۱۳۶۵) هجری کې خپور شوای، دمصلح او مجاهد ملا نجم الدین آخونزاده صاحب په هکله داسې لیکي:
زه دخپل پلار (۱) سره څو واری « هډی » ته د مرحوم ملا نجم الدین آخونزاده صاحب زیارت ته تــلـی یم او اکثر به زما پلار د روژې د مبارکی میاشتې په اولو ورځوکښې د قرآن کریم خـتـم د نجم الدین آخند زاده په جامع جومات کی د زیارت تر څنګه کوه او هلته به د روژی د میاشتو په تراویحو کښې درې شپو کې ټول قرآن کریم ختم او لوستل کیده.
دی ختم ته دمشرقی، ننګرهار حتی د سرحداتو ډیـر خلک را ټولیدل. هلته په هغو شپو کی تود لنګر د هغه ځای د شیخانو د اسلام پور د پاچایانو په مشری چلیده. په دی لنګر کې زرهاؤ خلکو ته ډوډی ورکوله کیدله، ډیر مالونه حلا لیدل او زیاتی وریجی او ډوډی پخیدلې.
دی لنګر ته د روژې په اولو شپو کې زیات خیراتونه او مرستی رسیدلی. مرحوم نجم الدین آخونزاده صاحب د وخت پوه عالم او سالک ؤ. دی د صوات مرحوم ملا غفور آخونزاده مرید ؤ. دی د قادری په طریقی کې پـیر او مرشد ګرځیدلی او په زرهاؤ مریدان او په سلها ؤ مأذونان ئي در لودل. د نجم الدین آخند زاده صاحب مأذونان په ټول افغانستان کې د پوره شهرت خاوندان ؤ.
نجم الدین آخونزاده صاحب لوی مجاهد ؤ او د انګلیسانو په مقابل کې ئی د امیر عبد الرحمن په وخت کې زیاتی مشهورې غزاګانې کړې دي.
دی د امیر عبد الرحمن په عصر کې دمهمندو د قام په « جروبی » علاقې کې اوسیده او بې د امیر د اجازې څخه د انګلیسانو په مقابل کې ئې جهاد کولو تر داسې اندازې دده جهاد قوت موندلی ؤ چی انګلیسانو امیر عبد الرحمن خان ته یو لیک واستوه چې په هغه کې دری لاندی مطالب درج ؤ.
۱- ملا نجم الدین د سرحد څخه لرې کړه ځکه دی زمونږ په مقابل کې د جهاد پارونه کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲- ځرخي سپه سالار چې په کنړ کې دی هغه د مجاهدينو سره مرسته کوي نو هغه له دې ځای څخه وغواړه او بل ځيرې ئې واستوه .

۳- دافغانستان او دسرحد دخلکو سره تک او راتګ بند کړه.

امير عبد الرحمن خان د انګليسانو په ځواب کې داسی وليکل:

۱- نجم الدين آخونزاده صاحب زما په واک نه دی. هغه د مهمندو په آزاده سـيمه کې او سيري او په خپل سر د تاسو په مقابل جګړی تنظيموي. زه په خپله هم د هغه د زيات شهرت او اعتبار څخه ډاريږم. دی دلته په افغانستان کې زيات مريدان او مخلصان لري او خلک په ده باندی د ولايت دومره قوی عقيده لري چې که دوی چيرې پس له محمد صلی الله عليه وسلم په چا باندی د رسالت عقيده منله نو به په دې باندې به ئې دپيغمبری ايمان راوړی وي نو ښه داده چې د افغانستان څخه بيرون وی.

۲- زه حاضريم چې ځرخي سپه سالار دستاسې دليکنې په اساس دکنړونو څخه بدل کړم خو په دې شرط که چيری هلته د تاسو په ضد وضعه زياته ورانه شوله مسؤليت به ئې زما په ذمه نه وي ځکه چې زما به فکر د ځرخی سپه سالار وجود هلته چې پوه او مدبر شخصيت دی دستاسو په ګټه دی.

۳- لطفاً موضوعات لږ دقيق وڅيړي هغه داچې دافغانستان او سرحدي خلکو تر مينځ پولې ارتې او دوی تر مينځه د وروری روابط نه شکيدونکی علايق دي چې هيچا ته دا امکان نه ميلاويږی چی ددوی تر مېنځه تګ او راتګ بند کړی. او که څوک دی کار ته اقدام وکړی ؤ به ئی نشی کړی - ځکه ورور د ورور څخه جداکول او خپل او دخپلوان څخه بندول آسان کار نه دی او هغه هم بيا په داسی ارته سيمه اوبيديا کې.

وائي: د امير عبدالرحمن خان په ياداشتونو کې راغلي دي چې ده په پټه د مرحوم نجم الدين آخندزاده صاحب سره رابطه درلوده او په مخفي ډول ئې خلک د انګليسانو په مقابل کې پارول خو په ظاهر کې د انګليسانو سره د عدم تعرض متعهد ؤ.

(۱) مولوی عبد المجيد د مولانا سيد امير زوی په قوم صافی د لغمان د ولايت دعمرزيو په قريی کې د خير آباد د کلي او سيدونکی دی.

دی دخپل دوخت لوی مجاهد ؤ او د افغانستان د استقلال او آزادی په جهاد کې يې پوره مؤثره برخه درلوده او دخپلو قومی ځوانانو، مشرانو، شاګردانو او پيروانو سره د انګليسانو په مقابل کی دډکی، تورخم، او ناقی په سيمو کی جنګيدلی دی.

***

(c) ketabton.com: The Digital Library

د «النجم» د قلمي جريدې د ادبي فعاليتونو يوه بيلګه

درنو لوستونکو!

د هډې نجم المدارس د ننګرهار ولايت په جنوب کې د نجم الدين آخـونزاده د زيارت تر څنګ موقعت لري. دا مدرسه د وخت دوو مشهورو مدرسو څخه وه چې ډيرديني علماء ترې فارغ شوي دي او د نجم الدين آخونزاده چې په هډه مشهور وه په نوم ياده شوې ده.

په کال (۱۳۲۸ هجری ش) کی مولانا محمد سعيد «سعيد افغاني » فعال، مخکښ ، اجتماعی شخصيت او دينی عالم، ددی دارالعلوم يانجم المدارس په مدرسه کې لمړی د استاد او بيا د مدير په توګه وګمارل شو.

سعيد افغاني ددې مدرسې د مديريت تر څنګ پـه علمي، ديني، سياسي او فرهنګي برخو کې د خلکو د اذهانو د روښانولو په مقصد او موخه ډيرې هلې ځلې کړي دي چې د«النجم »دقلمي اونيزه ديوالي پاڼه يا جريده دهغه وخت د امکاناتو او محدوديتونه سره سره د يادولو وړ ده.

ددې جريدې چلونکی مولانا محمد سعيد«سعيد افغاني» د نجم المدارس مدير او مرستيال يې په هغه وخت کې د دولسم ټولګې ممتاز او با استعداده شاګرد چې دښکلي املا، انشاء او حسن خط خاوند وه ښاغلی حضرت خـان و چې د جريدې د تخنيکــي جـوړښت تر څنګ د مضامينو د انتخاب او ليکلولو کار يې د مـولانا سعيد افغاني تـر مديريت او رهنمايي لاندې پر مخ بيوه.

دا جريده دډيزاين او محتوا له نقطه نظره ډيره پـه زړه پورې وه او د شاګردانو، استادانو او نورو مينه والو د پوره پاملرنې او تو جه وړ ګرځيدلې وه.

غواړم دبيلګې په توګه دښاغلي صديق الله د« مبارک شه» تر سر ليک يوښکلی شعرچې د« النجم»

د جريدې په څلورمه ګنه کې په ۱۳۳۷ هـ ش کال د عقرب په ۲۱ نيټه چې د دغه جريدې يا اونيزې فرهنګي لاسته راوړنو په اړه يې ليکلی او نشر ته سپارل شوی وه ستاسو پام راوګرزوم•

مبارک شه

دغــه عــزم او دا کـــار شـه مبارک
د« النجم » دا اخبـار شـــه مبـــارک
چې غفلت څينې راويښ قام او ټبرکا
دا خـــدمت او داکــردار شه مبارک

چې غرض يې داسلام لاره ښودل وي
يــو قـــدم پدغـــه لار شه مبارک
د افکارو د روزنې درس به راکړي
هر يو درس يې په بار بار شه مبارک

(c) ketabton.com: The Digital Library

پــرګنو ته بــه د علم رڼــا ورکړي
دا رڼــا او دا انـــوار شه مبــارک
د ادب او اجتماع لار کـې قدم دی
دا اقـــدام او دا رفتار شه مبادک
سعادت چې دخپل قام اوطن غواړي
د« سعيد » دغــه افکار شه مبارک
د« صديق » دعاقبوله کړې ای خدايه
دغه سوال ستا په دربار شه مبارک
چهارشنبه د ۱۳۳۷ هـ ش کال دلړم ۲۱ نيټه
دهدې نجم المدارس

يادداشت:
د يادولو وړ بولم چې هغه وخت چې د النجم جريده نشريدله تر اوسه د پښتو املاء او انشاء بعضی د ليکلو دول او جزيي قواعد بدل شوي خو ما د امانت داري لپاره د هغه وخت ټول مطالب په هماغه رسم الخط ثابت پريښي.

د کتاب ځانګړتياوې: مولانا نجم الدين آخند زاده د « النجم » په هنداره کښې

ليکنه اوټولونه: امين الدين « سعيدي - سعيد افغاني »
دافغان اســتراتيژيکو څـيړنيزمرکز او د حق دلارې کلتوري ټولنې مسؤل مدير- جرمني

پته :
saidafghani@hotmail.com بريښنا ليک:

(c) ketabton.com: The Digital Library

انځوریز برخه

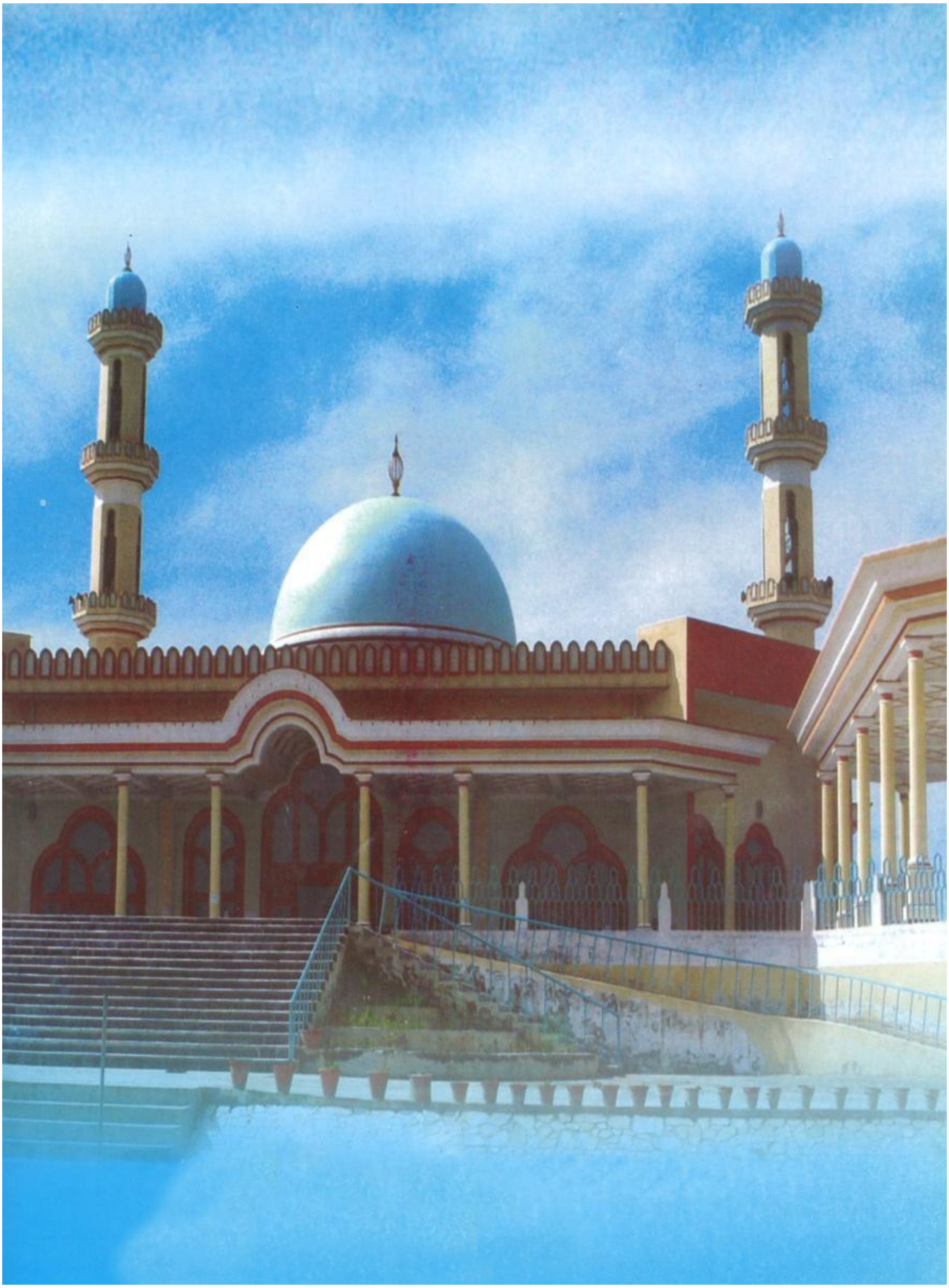

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

چلوونکی «سعید افغانی» دنجم المدارس مدیر
مرستیال «حضرت خان» ددولسم ټولګی شاګرد
اداره په هډه کښی
پته «ننګرهار نجم المدارس

اوه ورځنی پاڼه
پی د رخصتی دورځو هره
چارشنبه نشریږی

د اخبار د مدرسی جریانات بینی او
اجتماعی، دینی، تربیوی خبر ورکوی
«مسلمان»
پوره مسلمان هغه دی چه د ژبی او د لاس
د ضرره ئی مسلمان سا تلی وی «حدیث»

ګڼه (۱) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د میزان (۳۰) (۱) کال

«مرام»

«سعید افغانی»

دالله په نوم شروع ده چه رحمن او رحیم دی. دکامل صفت وړ الله پاک دی چه د ټول مخلوق مربی د جزا او دحساب دورځی مالک دی ئوځکه دا یو چه یوازی تا له عبادت کوو او تنها تا نه معاونت غواړو. ته مونږ ته سمه لیار و ښیه دهغو خلکو لیار چه پر زدینه دی پری کړی نه دهغو لیار چه ستا دغضب لاندی راغلی او نه دهغو کسانو لیار د چه بی لاری روان دی آمین

وصلی الله علی محمد وآله وصحبه وسلم اما بعد

دخلکو خدمت تربیه او یوه کول دی کم خلک پوه شی هرڅه کیږی د پوهو اهل مسئولیت دردی چه په ژبه او قلم سره دخلکو دیوه کولو خدمت په پوره پاک نیت ترسره کړی. دنجم المدارس مدرسه چه دمرحوم نجم الدین اخند زاده روحانی ستر مجاهد ترځنګه ده مرحوم غازی اعلحضرت محمد نادرشاه شهید جوړه کړی. دغه مدرسه دده دصالح خوی اعلحضرت المتوکل علی الله محمد ظاهرشاه په روښانه دوره کښی دغه رشد ته رسیدلی چه دژبی او د قلم په ذریعه دخلکو خیر او فلاح دپاره خپله تبلیغی وظیفه سرته ورسوی. هو د وطن په منابر او مجالسو په اخبا رونو او مجلو علی الخصوص دننګرهار په ورځ پاڼه کښی دمدرسی دمنسو بینو تبلیغی خدمت هغه دی چه لیدل کیږی په همدغه اساس اوس د د «النجم» د اخبار اراده سره د ټولو مشکلا تو مینځ ته راغله د اخبار به یوازی دمدرسی په ګډ ارشاتو اجتماعی، او دینی، تربیوی، مسائلو متعلق خبر ورکوی او س به سم دستی په اوه ورځو کښی یو ځل دچارشنبی په ورځ بی د رخصتی ورځو قلمی څو نسخی د مدرسی د پاره نشریږی امید دی چه آینده به دوسائلو د تکمیل په صورت دعامو خلکو د استفا دی نه هم صرفه او د ور تی مونږ به دغه کار کښی دامید وار یو انشاءالله هغه چا سره لرو څو مره چه مونږ ته دکار او خدمت اراده او ارزولری هم د ضرورت په اندازه شته دی

«خبرونه»

په نجم المدارس کښی دمدرسی دعلماو له خوا دپاکستان دحکومت او ضاعو باندی چه په هغه ملک کښی ئی نظامی حکومت روان کړی دوزیرانو او مشرانو بندیانول او دخلکو په اختناقولو بحث دی تاسف او دخوښینی اظهار وشو. دا وضعیت ئی ددنیا د امنطلبانو موجب دپاکستان دمسلمانو خلکو دپاره ئی دکوم بل ځای په تحریک حادثه وبلله.

«سره میاشت»

مونږ خلکو ته د سری میاشتی دموسسی تقویه د اسلامی لیار ښوونی په مطابق معرفی کوو امید لرو چه دنجم زبلو دپاره به دغه مؤسسه دمعاونت لاس ورکړی

«دمعلم دورځی په متعلق»

په نجم المدارس کښی ذپوهنی د وزارت دغه اقدام ته ښه هرکلی وشو وویل شول چه دمعلم داهمیت او قدردانی په وجه به د افغانستان د آینده نسل تربیه نوره هم قوی شی.

«نوی پروګرام»

سږ کال به نجم المدارس کښی نوی درسی پروګرام عملی شو ددغه پروګرام به مطابق شرعی علوم ویل کیږی او حیاتی مضامین

(c) ketabton.com: The Digital Library

«حیله» بناغلی «حضرتغاڼ»

ذه ددی اخبار پر متعلق دقا درتوا
نا ذرت نه حیله لرم چه دخلکو او
دجامعی دفایدی اودرښی سعادت
له پاره ئې وسیله وګرځوی
مونږ دمدرسی منسوبینو دپاره
څومره چه دی پاڼی سره په زړونو
کښی علاقه او محبت اودلچسپی لرو
هغومره دخدمت توفیق هم غواړو.
دلوستونکو شوق اوذوق دی د
دوی داستفادی موجب دنورو د
پاره دی دښو لیاربښوونی اساس
شی.

«ژبه او لاس» «سعید افغانی»

ژبه او لاس دژوند په اړخونو کښی
دیوره پام لرنی دپاره دژبی او لاس تحرک
باید ادراره شی دکار او خبرو سره او
بد ترخه اوخوا بده اکثر په ژبی او
لاس اجراء کیږی.

«پښتون قام» «پاچاخان»

پښتون قام ښه قام دی یا د چه زما
قام دی ځکه ما تر ښه ښکاری دد نیا دحوا
دنو مقابله ډیره ښه کولی شی هر راز
سختیو ته ودریږی لیونیک، ماشین اوغیر
هر مصیبت ته تکلیږی خویره پیسو ته
نه شی ټینګیدی.

«تقدیر» مولوی عبدالمجید «حمیدی» مدرس

تقدیر تول مصیبت زده او غمجنو خلکو ته تسلی ورکوی پریشانی کانی خفګا
تونه له منځه باسی. تقدیر خلک دمایوسی نه خلاصوی د اطمینان او امید
واری ساحی ته ئې را باسی که سړی ډیر ثروت او غنا خاوند شی دتقدیر
په تصور دکبر او غرور نه په ځنګیږی او که بیا ډیرو تکلیفونو او مشقتو
نو سره مخامخ شی بی صبری جزعه او فزعه نه کوی او د تقدیر په
خیال ځانته تسلی ورکوی. آدم علیه السلام باندی موسی علیه السلام
تنقید وښو چه ته هغه آدم ئې چه دستا په ګناه سره ستا تول اولاده
له جنته راووته آدم علیه السلام دهغه په ځواب کښی وویل چه
ایا تورات زما دپیدا اینیت نه څوکاله دمخه پیدا او ۶ هغه ورته
وفرمایل چه څلوېښت کاله بیا ئې وویل چه تورات کښی دا سی نه دی
لیکل شوی چه آدم به دا سی کار کوی ؟ موسی علیه السلام وفرمایل
هو آدم علیه السلام وویل نو دا زما کار د تقدیر حکمت دی موسی علیه
السلام چپ او آدم علیه السلام غالب شو.

«د تقدیر ګناه نه ده» «سعید افغانی»

تقدیر دقدرت کار دی زمونږ وظیفه کار او عمل دی قدرت مونږ ته
اختیار راکړی عقل او فکر او اعضاء لرو وسایل هم شته نو که مونږ ښه
کار او عمل نه کوو دا نو د تقدیر ګناه نه ده

«کار او کسب د اسلام په نګاه» مولوی احمد ګل «مدرس»
«د نبوی حدیث نه»

د حلال کسب طلب فرض دی ښه پاک شی چه تا سو خوری هغه شی دی چه
ستا سو د کار او عمل محصول وی که د حضرت مصطفی «ص» ژوندا
نه ته ځیر شو اودسیر او احادیثو کتابونه مطالعه کړو دده علاقه مندی
دکار او کسب سره پوره ورځ کیږی د محمد «ص» او صحابه وو تجارتونه دستار
۴ مخ په پاڼو کښی ثبت دی د مصطفی «ص» دلویو عادتو او خصوصیاتو نه
دا وُ چه اکثر به ئې خپل کارونه پر خپله کول په کور کښی هم خپله دکور کارونه
په خپله انجامول. هر قسم روا کار چه ورته مخ کیده بی دکوم عیب او عار نه ئې
تر سره کوه. ده د ضرورت په وخت کښی دمسافر نود کور کارونه هم رنجا
مول. هغه چه مشاغل ئې کم وی کولی شی چه دنورو کارونه وکړی مګر
حضرت سید الابرار په داسی حال کښی چه په ډیرو مهمو مشاغلو مصروف
وُ ده نه داسی وضعیت دکار او د خلکو سره دکمال علاقه مندی ښه بلل کیږی

«توکل» مولوی عبدالشافی «مدرس»

چه په کار او عمل اقدام وشی بیا دنتیجی او ثمری توکل په خدای
دا توکل دی نه دا چه څه نه کړو شوبه نا سمه یو او دا یو توکل په
خدای توکل دکار او فعالیت نه وروسته ځیږ دی که د تدبیر او
مشوری نه کار اوغستل شی او سړی بیا بیا هم مایوسه نه شی کار
کیږی او که فرضاً ناکام شی مسئولیت ئې ساقطیږی خدای
پاک د مشوری نه وروسته دکار دعزم په صورت د فتوکل علی الله
امر کړی.

«اعلان»

که څوک په شرعی مسایلو کښی
دمدرسی نه پوښتنه وکړی که
ددفعی او دجرحی په مقصد نه وی
مدرسه به د نجم النجم المدارس د علماؤ
په ذریعه سم دخپلو مقرراتو
سره ځواب ورکړی.

«دی اخبار د پاره»

دی اخبار ته باید ډیر مختصر
مګر زیات مفید او متین
مضامین تهیه شی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

اوه ورځنی پاڼه

بې دریځتی دوره خوهره

چارشنبه نشرېږي

چلوونکی «سعید افغانی» دنجم المدارس مدیر

مرستیال «حضرت خان» د دوهم ټولګي شاګرد

اداره په هډه کښې

پته «ننګرهار نجم المدارس»

د اخبار د مدرسې جریانات نښې او

اجتماعي، دیني، تربیوي، خبرونې کوي

«مونږ» «سعید افغانی»

مونږ پښتانه مسلمانان یو اصیل پښتون

او مسلمان او د مرحوم د خپل قام د حقیقي او بهبود لحاظ ساتي

ګڼه (۲) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د عقرب (۷) (۱) کال

«سبز تعلیمي کال» «د مدرسې په انجمن کښې اوري دل شوی» «سعید افغانی»

که خدای کول سبز کال د مدرسې د خدمت د پاره زما خیال دا دی ۱ که د مدرسې تعمیر دلیلونه تر د رسونو پورې تول شئ

وتړل شي ۲ که د کتاب خانې نه د استفادې د پاره او د اخبارو او جرائدو نه په هغه کتاب خانه کښې کوم تنظیم جوړ د ماز دیګر نه خوانه

د تفریح په ډول مطالعه په هغه کتاب خانه کښې وشي بدلا به لوی او که په هغه کتاب خانه کښې را دیوهم د استفادې

د پاره وي بنده ده ۳ که د یو مختصر قلمي اخبار په هفته کښې یو ځل خولسي ترتیب شي او دې د پاره په هره میاشت کښې

افتخاري مدیر او د دې اعضا تعیین شي بنده به وي ۴ که زمونږ په لاس کښې یو څه پیسې راشي تر څو د ځینې اصلاحي او

تنظیمي کار ونو د پلیش رفت د پاره صرف شي که د انجمن تنظیم د میلمنو د تګ او راتګ او د اسې نور ضروري مصارف چه

په بودجه کښې ورسره مساعدت نه لرو ۵ په سبز کال کښې مونږ سره دا خیال هم دی که د یو کوم حرفت او صنعت کار چه

د مدرسې سره مناسب وي آلات او اسباب پیدا

او کار شروع شي ۶ مونږ غواړو چه په سبز کال کښې د

مدرسې د طلابو د حوائجو د تکمیل د پاره چه له یوې خوانه

دوي د احتیاجو د شیانو نه ګټه په لاس راشي او

له بلې خوانه دوي مشکلات هم په نظر کښې ونیول

شي د یو د کال سرچشمه ضروري ده د اد کان به او س

په محل ودې پانګې سره د یو بجې لوی کار به خیر شروع

کړو تر څو د آینده د پاره بنه انکشاف پیدا د مدرسې

په ګټه تمام شي مقصد دا چه دا دکان آینده د مدرسې

سي د معلمینو او اداري خلکو د مالي بنیې د تقوی

د پاره اساس او د مدرسې د پلیش رفت د پاره ممد د طلابو

لپالو د مشکلاتو د حل د پاره به هم په کښې خیال دی

۷ دوهم ټولګي محصلین دې هر کال د مدرسې

د عمومي اصلاحاتو د پاره غور کوي کو بنبنږ د دکړې چه

د مدرسې د بنه والي د پاره د مخکښې کال نه زیاتې

عمومي توجه پیدا لوی نهضت شروع په آخر د کال

کښې د خپلو کارونو راپور کلنې تولنې ته وړاندې

کړي د اکار د اسې صورت لري چه اول تر اوله د دوهم

ټولګي اعضایو تر بله اخوت، همدردي، حوصله

سنه ګن اره عملي کړي او بیا د مدرسې د اصولو تعمیل

تقوی خپلو اوضاعو ته بنه تغییر، پاکي،

نظافت، د د نیا د اوضاعو ته باخبر تیا، دوه

[illegible] د شوق او ذوق په کار کښې بخښښ

[illegible] هم کښې

«خبرونه»

«د مدرسې د اوضاعو په مناسبت»

۲۹-۷-۳۷ تاریخ وه چه په نجم المدارس کښې د مدرسې د اوضاعو

په حقله مجلس جوړ شو مجلس ملا سید غریب د قرآن کریم په لوستو

افتتاح کړو په دغه مجلس کښې مولوي عبد الشافي مولوي عبد المجید

مولوي محمد شریف د مدرسې مدرسینو او مولوي محمد ایاز د مدرسې

منتظم، همدارنګه ملا حضرت خان، ملا عبد الرزاق، «آصف»

ملا محمد ابراهیم، ملا شمس الاسلام سید محی الدین «علوي

صدیق الله ککړی» ملا شاه جهان د مدرسې شاګردانو و ینا وې

او مضامین ولوستل او بنه مفید نکات ئې بیان کړل په آخر کښې

«سعید افغانی» د مدرسې مدیر د استاذانو او شاګردانو د او

ضاعو نه د رضائیت اظهار او وې ویلې که څه هم زه د مدرسې

په موجوده اوضاعو خوښ یم مګر څو مره چه زمونږ د پاره په کارده

خصوصاً باید په دغه آساس قوي قدمونه پورته شي مجلس د وطن

د آرامي او ترقي په دعا خاتمه و مونده ۰

«بخښش او تحسین»

په دې نیم د عقرب د معلم د ورځې په مناسبت په جلال کوټ کښې یو لوی

مجلس جوړ شوی و په دغه ټولنه کښې د نجم المدارس مدرسیان او

منسوبین هم حاضر و د مجلس په آخر کښې ځینې د مکاتبو معلمینو ته

او مولوي احمد ګل د مدرسې مدرس ته د لوی میاشتې معاش مکافات

او مولوي محمد شریف او مولوي عبد المجید او مولوي عبد الشافي

او مولوي شمس الرحمن د نجم المدارس مدرسینو ته د تحسین

[illegible] ورکړه شول ۰

(c) ketabton.com: The Digital Library

«د داول مخ پاتې»

جنبش د اخبارو لوځ ایډ و سره علاقه او څه نور زیات مضمون لیکل او داسې لوزضرور مسایلونه فکر او توصیه وکړي که د د ولسه توګی اعضا په وار سره دوه دوه ورځې وروسته حاضری په وخت کښې لوخو مختصری جلی د اصلاح په چول لوزو شاګرد انو ته په لاندې شی الطوسره بیان کړي بلا به به لوی لـ د پاکۍ او نظافت د لوا فضو مخ نیوی د مناسبو او ملی جاموس ښته ۲ په صنوفو کښې لوتی بلډ سبنه اخلاق ګذاره ۳ د درسو د اهتمام دپاره غور ۴ دلیلو د تنظیم او ترتیب سره ښته او توصیه ۵ د دووړ څو په ظرف کښې چه کوم ناوړه حرکات د متعلمینو له خوا حس شوی وی مجمل په کنائی طرز سره پوه کول او توصیه ۶ حاضری دپاره عمومی وصایاوی ۷ د ملا رسی د پیشرفت دپاره د لولو شاګی د الو د تربیت په وسعی سره توجه ۸ اخبار شوق ۹ د موخ او جماعت، تقوی او پرهیز ګاری اهتمام ۱۰ د کار او عمل دپاره په خپل وخت کښې توجه ۱۱ د مدرسی د تعمیر د آبادی دپاره د خپلو لاسو لوز د قوة نه هم کار اخستل. زما دغه مطلب د سبز کال دپاره یقین لرم چه لوازی زه په خپله ترسره کول نه شم که زمونږ د مدرسی د منسوبینو له خوا مساعدت وی اصیل دی چه مدرسه به د دغه افکارو په تعمیل د غتی اسیل واری سره فتحامیخه کړي د اهم پایلو و اییم چه زه د مدرسې د سطحی د لوړ والی او د اسلام د دین د خدمت دپاره لوز مسئولیتونه او وظائف هم لرم امید کوم چه د دغه مطالبو تیر سره کولو دپاره زمونږ د پی ذمت اختار ضروری د اګنل شی بیای.

«اعلان»

که څوک په شرعی مسایلو کښې د مدرسی نه پوښتنه وکړي که د دغی او جمعی په متعین نوی ملاحمه به د نجم الملا ارس د علماؤ په ذریعه سره د خپلو مقرراتو سره جواب وو الی.

«دی اخبار دپاره»

دی اخبار ته بایډ چه نیی مختص مګر زیات مفید او متین مضامین تهیه شی.

«د وخت اهمیت» مولوی شمس الرحمن «مدرس»

ښکاره او هویدا ده چه هر وخت ځانته او جلا قدر او اهمیت لری او هر کار د خپل مخصوص وخت پوری موقوف وی. په ځوانی کښې تالاش شوق او ذوق حرکت او حرارت وی په زوړوالی کښې بیا بیل رنګه حال چه افکار او سنجش وی. د روغتیا مرتبی او وخت نه د ناروغتیا مرتبه او وخت نشی رسیدلی د مال اری او هستی وخت باید قدر وکړو د غم یبوبی وخلو غمه وخوړو او داځکه چه دغه مرتبې نه د فقر او ناتوانی مرتبه نشی رسیدلی. مونږ چه ګورو د انسان عمر ددی لوی لوی لالو او تیلالو سره اخته دی د انسان عمر او ژوند دومره ډیر کټ توب نه لري ځوانی بیل بیل مناسبات لری د انسان د عمر نه چه لمحه یا ثانیه تیریږی هغو مره د انسان د خود عمر ملا کمیږی نو باید هر انسان خپل عزیز عمر لاوبالی د نه شمیري د بیلی بیلی زمانی خپلی څخه استفاده وکړي لکه چه رسول «ص» یو صحابی ته فرمایلی دی غنیمت وګڼه پنځه څیزو نه مخوا د پنځو څخه ځوانی خپله مخوا د زوړ والی نه د روغتیا خپله مخوا د ناروغتیا مرتبت او توانائی خپله مخوا د فقر او ناتوانی نه فراغت خپل مخوا د مشغولیتیا نه ژوند خپل مخوا د مرګ نه.

«وطن» «د آسف» د دوسم ټولګی زده کوونکی

حقیقت دا دی چه د وطن مینه د هر څه نه زیاته ده د امینه د اسی څیز دی چه لوی لوی خلک حتی پیغمبران هم تری ځان نه شی خلاصولی حضرت محمد صلی الله علیه وسلم کوم وخت چه د مکی شریفی څخه هجرت کولو لوډنګ په وخت کښې ئی لدچیره سوز څخه مکی معظمی ته داسی خطاب وکړو چه که زه د ستا د اهل له لاسه لوی ولی نو هیڅ کله به زه له تا څخه نه وائی جلا شوی. د وطن مینه او محبت دا ایمان څخه یو جز شمیرلی شی لو نیا پدی اساس مونږ باید د دینه پدی متوجه شو چه د خپل ګران هواد په آبادی کښې زیار او زحمت وباسو که څوک غواړی چه د وطن د ترقی دپاره چوده ښیاری او چاری وسنجوی باید د هر څه نه د وطن د خلکو سره مینه د وینه ولیسی که مونږ غواړو چه مملکت مو په مترقی ممالکو کښې وشمیرلی شی باید چه په ګډه سره د وطن د خیر دپاره ملا وکاو تړو او ذنا او په اخلاقو څخه ځان او لوزو ته د نجات وسائل برابر کړو او په ریښتیا فی چول سره د ورورولی او وحدت لاسو ته ورکړو په دی وخت کښې نیمه ورکوم چه د ر مونږ ګران هواد به د لوټو کا میابیو مرکز وګرځی.

÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ د النجم ÷ په ÷ حقله

ای ګرانو نیکوالانو ÷ ای د مینی ښتنګالو ÷ ای د خاوری خادمانو ÷ ای با فیضه ادیبانو ÷ چه له خاوری تیاپایږی ÷ مال او سر ځنی تیریږی ÷ د علم مخ نه ودی پیږی خپلو وسیو کښې لغمیږی ÷ غیرت مند افغانانو ÷ دغه لوی خوب اخبار ÷ په النجم دی یادګار ÷ مضامین ئی مزه دار ÷ که دی لکه اشعار ÷ مبارک دوی پوهانو دا اخبار به لوی خدمت کړی ÷ خیر خواهی به د ملت کړی ÷ آوازونه به اوچت کړی خلک به پوره له غفلت کړی ÷ ښه د هر دی محبانو ÷ په کښې ښته پند او حکمت درس د دین او دیانت ÷ احیا روح کښې تقویت ÷ ښه خبرات او لوی نعمت فدا یانو صادقانو ÷ کرشه هم په یی پیدی ښته ÷ ښه د فکر منظری ښته ÷ دی نیائی نه دوه دری ښته ÷ خارجی او هم دی ښته ÷ ترقی ګوره ای پوهانو ÷ علوی ریښتیا هم

[illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

چلوونکی ● سعید افغانی ● د نجم المدارس مدیر

سرپیال ● حضرت خان ● دولسم ټولګي شاګرد

اداره ● په هډه کښې

پته ● ننګرهار نجم المدارس ●

النجم

اوه ورځنۍ | پاڼه

پ دې ورځنۍ دوه خو ځله

چارشنبه نشریږی

د اخبار د مدرسې د جریانات نشر او اجتماعي، دیني، تربیوي، خبروني کوي

ژوند ● «سعید افغانی»

ژوند یوه معنی ده دا معنی هغه چا حل کړی چه ځان او دجهان په فکر یو پاک عشقي حرکت او جنبش ورنوی

ګڼه ـ۳ـ چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د عقرب ـ۱۴ـ ـ۱ـ کال

● امیدواري ●

«هیم کاکړ»

موږ د غه اخبار ته نهایت خوش بین یو او دا ځکه چه د علماو په غاړه تبلیغ او امر بالمعروف دی او د تبلیغ لپاره هم دوه جنبې لري خوله او قلم وی دیاره چه د نجم المدارس ټولګه ټول علماء د قلمي تبلیغ لپاره هم تقویه او تربیه شي دا النجم داخبار کارسی وع شوی ګمان لوم د اخبار له خوم اوس د مدرسې د مدرسینو او متعلمینو لپاره خبرېږي لاکن د وسائلو او شرائطو د پوره کیدو په اثر کیدای شي چه د مدرسې له څوا عام اخبار او د خلکو د دیني خدمت په لیاره کښې یو مؤثر قدم شي او هر ځای ته ورسیږي دا النجم د لیدو وروسته معلومیږي چه دا النجم اخبار دیني تربیوي اجتماعي شیان خپروي او د مدرسې جریانات او پر ځینو ټک باندي لڅ اندازی او د علماو او د خلکو په افکارو کښې د یووالي او همکارۍ لپاره کار کوي ځو ټول به یو فکر او متین عزم سره د حکومت او ملت د خیر او بهبود د پاره کار وکړي هدار نګه معلومیږي چه دا النجم اخبار غواړي چه ځینې علمي مضامینو سره د خلکو افکار تنویر او روښان کړي او بد رسومات او پراګنده خرافات د خلکو نه لري کړي او د اسلامي دین په اصلي اساس او شمه لیاره کوم چه د هر چا د خیر لحاظ په کښې وي خلک روان کړي نو په دې ملحوظ دا اخبار ډیر لو مبارک اخبار او لوعالي مطلب او هدف لري نو باید هر څوک دی اخبار ته خوش بین او د تقویې لحاظ ئې وساتي ● خدایه

دلپښتون د کامیابي لپاره خدایه

دلپښتون د نیک نامي لپاره خدایه

دا النجم ښه اوچت او ښه بالا کړی

دلپښتون مل د ګاری لپاره خدایه

چه را ټول کړي لپښتانه په یوه لیاره

ځینې منځو کښې همکارۍ لپاره خدایه

دا النجم واسطه او ذریعه کړي

دلپښتون د غمخوارۍ لپاره خدایه

دا النجم لکه نجم ښه رڼا کړي

دهیم ددې زړه لپاره خدایه

● زړه ●

«د مجید افغاني»

په بدن کښې د غوښې یوه ټوټه ده چه صالح شي ټول بدن ښه کیږی او که فاسد شي ټول بدن فاسد یږی یا خبرا وسیږی چه د غه ټوټه زړه دی ● حدیث شریف ●

زړه د روح مرکز دی او په ټول بدن باندی ریاست لری د زړه اصلاح په علم سره اوشي او د علم اندازه په عمل کښې معلومیږی هغه عمل په کار دی چه د خیر او بهبود اندازه وسیره د خدای «ج» د رضا موجب د ځان او د خلکو په دنیوي و خیری تقوي او پرهیزکارۍ د زړه کار دی ښه ګڼ اره ښه سلوک هم د زړه اثر ده او عزم غوارۍ د ځان او د خلکو د بهبود لپاره هغه زړه کوی چه د انسانیت په رڼا روښانه دوی د زړه رڼا زړونه روښانوی نو را نیت پیدا کوی او پوهه منځ ته راولی ●

● پوهه ●

هغه خلک پوهیږی چه د ځان او د بل د خپل او پردی په پیژندلو او پاڼ و ښه کښې کښې خطا نشی هغه قوم حتماً مخ په وړاندي ځی چه د ژوند په اسرار و پوهوی او وارو په ګاڼ د خپل اساسي هدف تعقیب وکړي هغه ملت د ژوند حق لري چه د دوی د ذهني انکشاف د اینده او مستقبل په سنجولو کښې د استدلال او د منطق د لعمق او د ژوره فکر په بنا چران وی داسې نه چه کورکورانه تقلید او هر څه ته په سطحي نګاه کتل وی هغه علم په درد خوږي چه د ضرورت او د خیر اندازه ورسره داسې نه چه چتی خوشې تریدل او ځان سنبودل وی هغه کار ته باید اقدام وشي چه د بوالهوسي نه بهر ځان او د خلکو د زیان نه خالي د عصر او زمان مستند ایجابات او د ملت معقول عنعنات ئې ومنی هغه پوهان باید د خلکو مقلدات وسنجوی چه د خلکو د ذهني استعداد اندازه تلوی شی هغه وخت باید خبره وشي چه تاثیر وښنی د خلکو سره باید هغه وضعیت وښول شي چه په یو قرار نتراخه ئې وچلوی هغه خلکو ته باید موقع ورکړي شي چه د علم او پوهې په مساوي دیکا او وجدان خاوندوی هم د هغه شخص باید قدر وشي چه خپل خیر او ښه د جامعې په خیر او ښه کښې ګوري هغه ډاکټر او فیلسوف دی چه د قوم په درد پوه د محیط د اوضاعو په مناسبت د اصلاحاتو چاره وکړي شي د قوم او د وطن بنیادی ځیږوند پوهه، اقتصاد او صحت دی نو په دی ملحوظ هغه قوم او وطن کامیاب او موفق دی چه په دغه دریواړه شقونو کښې د کار خلک په کار اچوی

«سعید افغانی»

(c) ketabton.com: The Digital Library

«محبت» «حضرت خان»

محبت یوه د زړه پورې خوږه کلمه ده چه هغې ته د
لوڅا، یا یو شی او یا یو کار سره مینه رښتیا
او علاقه لرل دی د انسانیت حقیقي تکامل او پوره
والی په محبت سره راځي په نړۍ کښې هغه څوک
هدف او مطلوب ته رسیدلای شي چه د خپل هدف
په لیار کښې په محبت سره قدمونه پورته کوي هر
چا ته چه په خپل کار کښې محبت وي نو کار ئې
بې تکلیفه او ښه انجامیږي هو د ننه په کور
کښې هم د افرادو محبت د کور د انتظام دپاره
ښایسته ګټه رسوي او بیا په یو کلي او قریه کښې
د خلکو یو تر بله مینه او محبت د هغه کلي او قریې
د نیک نامي او ښېروالي لویه وسیله
ګرځي د یو قوم او ملت لوړتیا او پرمختګ
د محبت له پلوه حاصلیږي په خلکو کښې اتفاق
او یووالی هم د محبت څخه زیږیږي نفاق او نفا
ت ځای نه نیسي داچه محبت سره هر څه کیدای
شي او د هر څه لپاره یو اغیز عامل او قوي
محرک محبت دی د نیتیا محبت یو قوي محرک دی
مګر دومره لازم دی چه د محبت مناسب ځایونه
و پیژنو او په دغه اساس د محبت قدمونه پورته کړو

«معاونت» «سلطان عزیز»

وتعاونوا على البر والتقوى ولا تعاونوا على الاثم والعدوان واتقوا الله ان الله شديد العقاب - قران کریم
دانسان د ګډ اړتیاوو او د ګډ ژوندون موضوع د
یوه مهمه او با ارزښته مسئله ده لوړه ده ضروري مسئلې
د حل دپاره الله (ج) حکیم حقیقي د مخکینۍ آیات په
ذریعه لیار ښوونه کړې او ارشاد ئې فرمایلی چه
مطلب ئې دادی د ښو کارونو په کولو او د بدو کا
رونو نه په ځان ساتلو کومک او مل د کارې
کوی په ګناه کولو او تجاوز باندې یو تر بله مرسته
او معاونت مه کوی خدای پاک خپل دا هدایت
ښه تقویه کوی او وائی چه د ډیری د الله (ج)
څخه او وداځکه چه یقینا الله پاک ډیر سخت
دی د عذاب له پلوه) یعنې بدې من لور هدایت
د داسې لوی مقتدر ذات الله (ج) باندې عمل
وکړو او یقینا به مونږ د دائمي سعادت دپاره یو
تر بله د اصلاح خیال او تعاون هم ضروري دی هغه
وخت چه ټول خلک اصلاح شي بیا کیدی شي
چه دا مشترک او د هر یو ځانته پیټی هم
تر لو مطلوب منزل پوري ورسیږي .

اعلان

که څوک به شرعي مسایلو کښې د مدرسې
نه پوښتنه وکړي که د دفعې او د حج
به مقصد نه دی مدرسه به د نجم المدا
رس د علماؤ په ذریعه سم د خپلو مقا
لو سره ځواب ورائي

«حصیله»

مونږ غواړو چه د نجم الدین اخندزاده
صاحب سترو مجاهدو د سکواکو په حقله
څه ولیکو که چا ته دده د ژوند
انه د حالاتو او دده د غزاګانو
او ده د ماذوناتو او مخلصا
نو په متعلق موثوق معلومات
وي هیله کوو چه په دغه لیار
کښې مونږ سره معاونت وکړي

د اخبار دپاره

دی اخبار دپاره باید ډیر مختصر
مګر زیات مفید او متین مضامین
تهیه شي

همکاري

«حمدالله دره نوري»

هر قوم او ملت د خپل اجتماعي ژوند د مخکښې بیولو او د ټولو تیاوو د پوره کولو لپاره همکارۍ او یو تر بله مرستې او لاس ورکولو لپاره
په هر وخت کښې ضرورت حس کوي هو د تاریخ خبرو له مخې څرګنده شوې ده کوم محیط او جامعه کښې چه د همکارۍ روح قوي
شوې او دې په مذاق خلکو کار کړی هغوی د ترقي په لیار کښې ډیر قوي ګامونه اوچت کړي او په اثرمند طور سره
خپل مقصود منزل ته رسیدلي دي بالمقابل له دې بې بها نعمت څخه بې برخې او پس پاتې طبقات د فنا خوا ته روان د فلاکتونو په
یاند دریاب کښې غرق د فلاح او نجات د لاو ګډ ورڅخه ورک شوې دی له هغې اصله اسلامي قوانینو د لفظي همکارۍ
ته پوره توجه او پام لرنه کړې ده او د همکارۍ د خیال ساتلو په باره کښې ئې ښه اکید اشارات صادر کړي دي ریښتیا ده چه ځان
له یو سرې او یا یوازې په یوه اندام ټول کارونه هیڅکله نه ترسره کیږي ځکه چه د انسان حیاتي درځ د حیات ډیر شقوتو ته احتیا
جات لري او هر شق ضرور صحیح کارکونکي غواړي چه دا ټول بیا په کړه سره د همکارۍ د لیاره نه خپل حقیقي مرام او مقصد ته په
موفقانه صورت سره ځانونه ورسوي انسان د اسبابو په عالم کښې زیږیدلی او د اسبابو په واسطه ژوند کوي دی هیڅکله نشي
کولی چه ټول شیان خود سره بې د کوم اسبابو او شرایطو څخه مفت پلاس راوړي بلکه دده دپاره د هر څه د مخکښې د هر شي د منا
شیوا او مصادرو پیژندنه ضروري ده د همکارۍ دپاره دا دوه شیان ډیر اهم او ضروري دي ۱ د مطلب یووالی ۲ یو تر بله
اعتماد نو باید مونږ کوشش وکړو چه یو تر بله په خبرو ځان ښه پوه کړو او د اعتماد وسایل برابر کړو که د لښتی موجوده حالت با
ندې نظر واچوو مونږ مجبور یو چه د همکارۍ دپاره پوره اهتمام وکړو ځکه چه قوم ملت او حکومت کامیابي او کامیابي د همکارۍ نه مونږ نه
نه لري

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

چلوونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر — اوه ورځنۍ پاڼه — د اخبار د مدرسي جريانات ښيي او

مرستیال «محمد عثمان» د دولسم ټولګي شاګرد — بې د رخصتي د ورځو هره — اجتماعي ديني، تربيوي خبرونې کوي

اداره په هډه کښې — چارشنبه نشريږي — «بيدارى» (سعيد افغانى)

پته «ننګرهار نجم المدارس» — خو هره چه غواړو بېله خدمت وکړو هغو ته بايد پوره بيدار او سو ويده نورو داو پاروی.

ګڼه (۴) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د عقرب (۲۱) (۱) کال

«مصلح او مجاهد» (سعيد افغانى)

ددغه عنوان لاندې غواړم چه د ملا نجم الدين اخند زاده صاحب سوانح چه په خپل وخت کښې زيات مصلح او د انګليسانو په مقابل کښې په کلکه جنګيدلی بيان کړم. «دده اجمالي پېژندنه»

ملا نجم الدين اخند زاده صاحب د امير عبد الرحمن د پاچاهۍ په وخت کښې يو دلوی اعتبار خاوند و. دغه شاه دی سره د ما ذونافو د کابل په بنا د کښې بندی کړو. دی د بنديخانې نه په يو خاص ترتيب مخ په مشرقي و تښتيد او هلته د مهمند مشرقي په سرحد تو کښې د مهمندو پر سيمه په ژړوبي او چمر کنډ کښې او سيد او د انګليسانو په مقابل کښې به جنګيد. دی بيا د امير حبيب الله خان د پاچاهۍ په وخت کښې د هغه په غوښتنه او اعتماد بېرته افغانستان ته راغی او د ننګرهار په ولايت کښې د جلال کوټ نه مخ په جنوب د هډې په قريه کښې او سيد. ده د هم دغه پاچا په عمر کښې د دين د اسلام او د دين د ساتنې محکم کړو او هری خوا ته ئې د لښې او بلې خوری شوی او دی د دا سی لوی شخصيت خاوند شو چه په ټول افغانستان کښې ده د خلکو په عقيده او حاکميت درلوده د غه ملی شخصيت د هم دغه امير حبيب الله په وخت کښې ۱۳۳۰ هجري قمري کال د رجب د جل داعي ته لبيک وويلي. په دی حساب دده د وفات تاريخ (قبر غازی ۱۳۳۰) دی. دده مزار او مقبره د هډې په قريه کښې ده او د حضرت سردار محمد داؤد د افغانستان د صدر اعظم په اهتمام بنه جوړه شوی ده هديره د ټول مشرقي او سرحد بلکه د ټول افغانستان او پښتونستان د خلکو د عقيدی ځای دی.

«پوښتنه» (اداره)

مدرسه به څنګه مخکښې لاړه شي ؟ ؟ ؟
يو مختصر او معقول ځواب غواړو.

(۱) «ځواب» (سعيد افغانى)

د مدرسي د پاره د همکاری خيال ضروري دی تر څو عالمان کار خلک خير خواه او مفيد و پيژني.

(۲) «ځواب» (محمد نواز د دار الحفاظ مدرس)

د مدرسي د پيشرفت د پاره هر څه نه مخکښې تقوی ضروري ده ځکه چه اسلام په تقوی او پرهيز ګاری سره پيشرفت کړی دی.

(۳) «ځواب» (مولوی احمد ګل د نجم المدارس مدرس)

مدرسه به هله مخ په وړاندې لاړه شي چه په دی کښې درسی افراد تربيه شي چه د دين او د جامعي د دردونو دوا شي يعني بشر تربيه

(۴) «ځواب» (مولوی عبد المجيد نجم المدارس مدرس)

زما په خيال چه د مدرسي د ترقي د پاره دا په کار دی چه مدرسه دوی برخې شي يوه رسمي او بله ملي چه يوه برخه د حکومت په مرسته او دويمه برخه د ملت په مرسته مخ په وړاندې لاړه شي.

(۵) «ځواب» (مولوی شمس الرحمن د نجم المدارس مدرس)

د مدرسي د مخکښې تللو د پاره ۱ بايد چه په ما بين د منسوبينو د مدرسي کښې اتفاق او اتحاد وی او هر يو مدرسه خپله وګڼي ۲ د خلکو سره علاقه پيدا کول او د خلکو د ذوق سره سم ښه اصلاحات کول په کار دی.

«جهان» (شاه جهان د لسم ټولګي شاګرد)

حقيقةً که بشر د ذره په سترګو د جهان په دی لويه او ازاده فضا کښې نظر د رچوی او د عقل په ذره بين کښې په دقت سره کتل وکړي نو خود به خود به وپوهيږی چه جهان څومره په کومه اندازه وړاندې تللی او په دی به هم وپوهيږی چه د دی حيات په ټولو خواؤ کښې ترقی چه تن پرون په جهان کښې ليدل کيږی په هغه او د خبر نه په لاس راغلي. تن چه جهان کښې هغه شيان موجود دی چه څه زما نه مخکښې د بشر عقل نه منل د نو ئې په ټو لګه لکه راډيو، مصنوعي سپوږمۍ او داسې نور چه زره دنيا ئې د وجود څخه بې خبره پرته وه موږ پوهيږو چه د دغه نعمت خلکو منبع ته رارسيدلي او د انسان عقل او پنګاوی، کار او عمل د و مدارج طی کړی هو کار او عمل لوی منزلت لری زموږ ټول مطالب زموږ د حرکت پوری مربوط دی که موږ غواړو چه د جهان سره مقابله وکړو نو لازمه ده چه په کسب او کار کالي منګلي ښخ کړو. د ابه د مروت خبره نه وی چه د بل چا د سعی او عمل په محصول باندی ژوندی وکړو.

«د جهان د پاره» (اداره)

موږ تر هغه ژوندی يو موږ هم د جهان په يوه ښارکښې ژوند کوو نو موږ ته هم په کار ده چه د جهان د دی ښار د رفاهيت خيال وساتو زموږ د وطن اراضی د دنيا او د جهان د اراضی په مسايلو کښې پوره لاس لری نو ميا بايد موږ د جهان او د نور جهان د خلکو د اراضی د پاره کار وکړو نوره دنيا هم بايد د دنيا د دی ښار د اراضی د پاره د جهان د اراضی په لحاظ د پوره معاونت او مرستي نه کار واخلي که د انسان يو فرد نا راميږی او رو مړو ديږی د و انسان نا نو د نا راضی موجب ګرځي نو موږ بايد جهان ته ځکه چه لازمه ده بايد ښه متوجه شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

« مبارک »

صدیق الله
ککړ کی

دغه عزم او دا کارشه مبارک
د النجم دا اخبار شه مبارک

چه غفلت ځنې راولیښ قوم او تبارکا
دا خدمت او دا کردار شه مبارک

چه غرض ئې د اسلام لاره ښودل وی
یو قدم په دغه لار شه مبارک

د افکار او د روزنې درس به راکړي
هر یو درس ئې په بار بار شه مبارک

پښتنو ته به د علم رڼا ورکړي
دا رڼا او دا انوار شه مبارک

د ادب او اجتماع لار کښې قدم دی
دا قلم او دا رفتار شه مبارک

سعادت چه د خپل قام او وطن غواړي
د « سعید » دغه افکار شه مبارک

د صادق دعا قبوله کړه ای خدایه
دغه سوال ستا په دربار شه مبارک

« د النجم خدمت »

شمس الاسلام
« شمس »

دغه اخبار چه د النجم په ځلانده نامه سره یادیږي ددی اخبار د معنا مینو ولید ونه معلومیږي چه د وطن او د اسلام د ترقۍ او خیر خواهۍ په مقصد مینځ ته راوتلی دی. دغه اخبار که څه هم او س د گوتو د زحمت ننگه او د یو قلمي اخبار په څیر خاص د مدرسې د خلکو د تربیې په نیت دی مگر امید کوو چه انشاء الله د راسبا یو د برابرید په وخت به د قبول دولت او ملت د خیرخواهۍ په مطلب د عام المنفعت غنه نمونه وگرځي ځکه چه دا اخبار د قبول مشرقي د علماؤ د مرکز د نجم المدارس نه خپریږي او د هغو منلو علماؤ د ارشاداتو محصول دی چه همیشه د ملت او د دولت د خیر او اصلاح په متعلق د یوی مجربې لښکې په څیر معلومیږي هو د مشرقي په خلک عقیده لري چه د نجم المدارس علماؤ د ملت او حکومت د دائمي او نهضت د پاره همیشه د مجاهدی په لوی میدان کښې لیدل کیږي. د دوی د ملت او حکومت په مینځ کښې بهترین عناصر دي د دوی د خلکو د خیر او بهبود په ملحوظ په ځان د پرونه او تکلیفونه گاللي او گالي به ئې ددی اخبار د خدمت د پاره هغه علماء کارکوي چه په دننه مملکت کښې [redacted] قوي قومي رلیښي او د ازمیښت په ډگر کښې د بریالي توب نښانې لري. مونږ هیله کوو چه د همیش د پاره د نجم المدارس علماؤ خپل د تبلیغ مجربې لښکې د رامنو په مواقی ددغه اخبار په ذریعه سطر په کار ۴۳

وظیفه

مولوی محمد ایاز
د نجم المدارس متعلم

الله پاک هر انسان ته سم د پیدایښت سره بیله بیله وظیفه په غاړه کړي او سپارلي ده مگر دومره خبره باید و منل شي چه قدرت د هر یو وظائف مختلف او د هغه د توان په اندازه تاکلي دي که مونږ د وظیفې د انجام او د اهمیت ته ملتفت شو او دومره برا ته ظاهره او ځلانده شي چه که کوم انسان د لوی لوم او نښان او عزت خاوند شوی او یا د خدای په دربار کښې ئې د منزلت مقام بیولی دا محض او محض د خپلې وظیفې قدر او د ایفا کولو برکت دی دنیا هر څومره چه سړی د خپلې وظیفې په حقله توجه وکړي هغومره به د دریمې سعادت سره مخ چه کیږي د لته باید د دا هم وویل شي چه د وظیفې انجامول او سرته رسول هله پوره کیږي چه سړی ځان ددی لایق کړي چه یو اندازه اختیارات او اعتماد مینځ ته راولي او که نه د وظیفې انجامول ضرور د مشکلاتو او یا د ناکامۍ سره مخامخ کیږي محض اختیارات که څه هم د خودسرۍ سره یو ځای شي د عقل او تدبیر په بنا نه وي او کوم پروگرام وند لري زما په فکر د سړي هم په کامله صورت سره نشي کامیابیدای که غواړي چه تاسې خپله وظیفه سم ورسوي او کامیاب شي نو باید چه د عقل او تدبیر نه کار واخلي او یو صحیح او معقول پروگرام جوړ کړي د وظیفې د پاره وخت ټاکل او د مصلحو خلکو مشوره هم ضروري ده مونږ باید د تدبیر خلک وپیژنو او وظیفه هم هغومره چه وی و سنجوو او مایو سه نشو کار وکړو او نشر پاک نیت د خلکو سره په پاکۍ گذاره او وفا د وظیفې مشکلات حتماً حل کوي.

« اعلان »

مونږ غواړو چه د نجم الدین اخند زاده صاحب ستر مجاهد د سوانحو په حقله څه ولیکو که چا ته دده د ژوندانه د حالاتو او دده د غزاگانو او دده د ماذونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وی هیله کوو چه په دغه لار کښې مونږ سره معاونت وکړي

۴ واخوی او خپل تبلیغي وجائب د عمومي منفعت د پاره دریغ نه کړي. مونږ هیله کوو چه مقتدر خلک دا سی عام المنفعت اخبار ته د چاپ کولو وسائل برابر کړي.

د النجم « اداره » د شاغلی « شمس » او « ککړکی » نه ددی مضمون په استولو چه د یو ښه خیال په ساحه کښې ئې لیکلي تشکر کوي او امید دی چه په دغه لار کښې به خیرخواه عناصر وسائل برابر کړي

« اداره »

(c) ketabton.com: The Digital Library

النّجم

د «اخبار د مدرسې جریانات بشپړ او اجتماعي، دیني، تربیوي، خبروني کوي

«تدبیر او مشوره»

انسان که څه هم پوه وي بیا هم نه پوهېږي نو لازمه ده چه تل به تل د کارونو کښې بشپړ تدبیر او مشورې ته متقاد شي.

اوه ورځني پاڼه

بې د رخصتي د ورځو هره چارشنبه نشرېږي

چلوونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر مرستیال «حضرت خان» د دوهم ټولګي شاګرد

اداره په هډه کښې

پته «ننګرهار نجم المدارس»

ګڼه (۵) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د عقرب (۲۸) (۱) کال

(۲) «دده تفصیلي پېژندنه»

سعید افغاني

د نجم الدین اخند زاده صاحب رحمة الله علیه د مفصل پېژندلو دپاره په کار ده چه په لاندې ډول سرۍ وپېژنو ۱ دده عمر او حیات او قواره ۲ دده هویت قوم او نسب ۳ دده اصلي او فرعي مسکن ۴ دده تحصیل او علم ۵ دده تصوف ۶ دده جهاد ۷ دده د شهرت انداز او کارروائي تر مرګه پورې ۸ دده مشهور ماذونان او منسوبین ۹ دده د مرګ نه وروسته شهرت او تاثیرات

مګر ډېر تاسف دی چه د درسي ټولګي شخصیت چه د ټول حیات ګذارشات او حرکات یې نهایت متانت او تجلیګي ته ګیري، هغو مره چه ویل کېږي او وړیدل کېږي او یا یې وشو په دغه انداز ده د سوانح د لیکلو د پاره چا کوښښ نه دی کړی په دغه حقله زمونږ نه ګیله دده د معتقدو منسوبینو نه کوم چه په خپل وخت کښې نهایت منلي تېر شوي زیاتره ده پوازې د ملا طوطي اخند نه هغه هم مرف دده د مواعظو تذکره مګر نهایت ناقص لیدل کېږي او بس. بهر صورت که اوس هم زمونږ په لاس کښې مطلوبه معلومات راشي امید دی چه څه نا څه خو به تري جوړ شي او د آینده د پاره بر ګوندې په دغه او ده ده پوره عقیدت مندان کوښښ وکړي چه زمونږ د هدف نارسیده مطالب تکمیل او پوره کړي باور کوم چه په دغه لیار کښې سعیه به دده د عقیدت مندې منبر ثبوت وي زمونږ په لاس کښې تحریري اسناد ډېر کم دي کوم تحریري سند چه زمونږ په لاس کښې شته هغه پوازې دده د فوت تاریخ ښیي چه په «۱۳۲۰» او یا د «۱۳۱۹» هجري قمري کال کښې فوت شوی چه ددې نه دده د ټول عمر اندازه نشي معلومېدلی مګر شفاها موږ ډېر او ریدلي چه اخند زاده صاحب عمر د نوي یا کلو په حدود کښې انداز کېدلی شو خلک وایي چه ښه قوي وجود یې درلوده مګر د ریاضت او تقوی په وجه نحیف او ضعیف شوی وو ځکه چه د ډېر ریاضت په وجه دده د لاسو رګونه شنه شنه بلېدل. وایې چه دی ښه خوش قواره چه سپین وو او په او ږدو لې پاندې شین خال هم درلوده او دده د شین تنکي خال شهرت زیات وو دده رنګ او قواره با تا ثیره هیبت ناکه وه دوراوه به یې خلک دده رعب و لیده مګر په عین وخت کښې مشفق او مهربان هم وو. دده حیات ټول په حرکت کښې تیر شوی معلومېږي چه دده په هغې کښې پوه درسی او د باقي په دوهم مخ کښې »

«بیداري»

محمود د دوهم ټولګي شاګرد

که څه هم په دنیا کښې د بیداري اوازونه پورته کېږي او روحیه یې ورځ په ورځ اکثر خلک پوهاند او پوه او بیدار دی مګر بیا هم باید د بیداري په حقیقي معنی پوه او اصلي هدف او مرام یې وپېژنو زما په عقیده بیداري نفس چالاکي او یا پوره نګه خود نمائي نه ده بیداري د یو تر شي وېلې چه سړی دیو کسب او یا د کوم شخصي کمال خاوند یا په یو ډول سره خانه هستی او مال پیدا کړي. دی په حقیقت بیداري کښې د جامعې او د وطن او د قام د یاره خیال وند ساتي. هو هغه کار چه د عام خلکو د خیر سره مصادم واقع کېږي او د اصلاحي قانون نه تېر کړي د سوي بیداري لا څه بلکه د جهل په تورو پردو کښې غافلانه خوب کول دي هو بیداري پوازې په هغه ده چه د بشري نقیصو محکک او د عمومي هو سائي موجبه ده او س که ښه دقت وکړو نو تا بته شوه چه حقیقتا بیداري رهنما څوک دی چه د علم او پوهې دلاري خپل ضروریات حس او د پوره تولو اسباب یې و سنجولی شي د هر چا حق د ره تر معلوم په هیڅ ډول سره یې تلف او پایمال نکړي مشرانو ته یې ویاړني د حقوقو احترام او د تاریخي شخصیتو نو د جامعې په اصلاح کښې ساعي د بشر د هوساینې او رفاهیت اسباب پیدا کړي خپل رفعت او ترقي د جامعې په ترقي او تعالي کښې وګوري په آخر کښې د خپلو پوهانو او بیدار او ملګرو څخه دا هیله لرو چه خپله بیداري په کارو او جوړي او حتی المقدور د جامعې د پرمخ تګ وسائلو ته تر لاسه شي

«پوښتنه»

اداره

مدرسه په څنګه تخکښني لا پر ځي ؟ ؟ ؟ په مختصر او معقول ځواب غواړو.

(۶) «ځواب»

حمد الله دره نوري

که چېرې د تعلیمي پروګرام سره سم یو اخلاقي او عملي پروګرام هم په مدرسه کښې په لازمي صورت مقرر او ورسره سم ټول افراد د روز ل شي شک نشته چه د مدرسې محبوبیت به د هر چا په زړه کښې راسخ د ملت او حکومت د ارزوګانو سره به موافق کار وکړي شي چه دا د مدرسې عین پېشرفت دی.

(۷) «ځواب»

سید غریب د دوهم ټولګي شاګرد

زما په خیال د مدرسې د تخکښني د پاره د ا ضروري ده چه ټول منسوبین ددې مدرسې د پاک نیت خاوندان او ایمانداره او وجدانا د مدرسې د خیر د پاره کار وکړي

(۸) «ځواب»

شمس الاسلام «شمس»

د مدرسې د پرمخ تګ د پاره دا ضروري ده چه د مدرسې ټول منسوبین او ل خپل نقصانات وپېژني او بیا یې په لرې کولو کښې عملي اقدامات وکړي چه د خلکو په نظر کښې محبوبیت پیدا شي.

(۹) «ځواب»

مولوي محمد ایاز

مدرسه په هغه تخکښني لا پر ځي چه د ا په یو فکر او پاک زړه او صاف نیت په کلک عزم او په پوره محبت بې د خود نمائي د مدرسې د ترقي د پاره تیاري او چارې و سنجوي او عملاً هغې ته اقدام وکړي.

«خبرونه»

په ۲۸/۸/۳۷ تاریخ د نجم المدارس په لوی میدان کښې د مدرسې د منسوبینو له خوا د ملا حضرت خان د ریاست لاندې یو باجرائته انجمن جوړ شوی ؤ او په دې مجلس کښې اول افتتاح ملا محمد اسمعیل د خو آیتونو په لوستلو وکړه او بیا دغه کسانو د زخو مره او ښکنګر علماؤ ؟؟؟) د اقتراح ترغنو لاندې ۱ ملا محمود ۲ ملا احمد الله ۳ ملا فیض محمد ۴ ملا عبد الودود ۵ ملا سلطان عزیز ۶ ملا معراج الدین ۷ ملا حبیب الرحمن ۸ ملا محمد نعیم د مدرسې شاګردانو ۹ مولوی شمس الرحمن صاحب ۱۰ مولوی احمد ګل صاحب د مدرسې مدرسینو ځینې مؤثرې وینا وې وکړې . بیا سعید افغانی د مدرسې مدیر د دوی په ویناؤ باندې تبصره په ضمن کښې وویل چه موږ د غه خبرې ته ملتفت شو چه خومره او ښکنګر علماء!!! او په دغه متعلق ښه غور وکړو امید دی چه زموږ د مسئولیت د برداشت د پاره به ښه افکار په لاس راشي . د هر قوم د ترقی او تعالی د پاره اول ځان پېژندل ضروری دی او په دغه ضمن کښې د خپلو نواقصو اصلاح د نورو په افکارو مؤثر واقع کېږي د مجلس په آخر کښې د وطن د دوام او ترقی د پاره ټولو په ګډه دعا وکړه او په دغه ډول کښې د توفیق ازنو ښکاره کړه

«اعلان»

موږ غواړو چه د نجم الدین اخند زاده صاحب ستر مجاهد د سوانحو په حقله څه و لیکو کوم چا ته چه د دغه ډوند انه رجالاتو او د ده د غزا ګانو او د ده د مازونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وي هیله کوو چه په دغه باره کښې موږ سره معاونت وکړي .

«تدبیر او مشوره»

گل محمد «عارفی» د اتم ټولګی شاګرد

د امنلي شوی خبره ده چه بشر یو اجتماعی ژوند لري او په انفرادی ډول سره د خپل ژوند احتیاجات نه شي پوره کولی د اجتماعی ژوند د سرته رسولو د پاره تدبیر او مشوره یوه کومک او همکاري کوونکې کوم کار چه د تدبیر او مشورې په ذریعه سره کېږي دې کښې شک نشته چه ډېر مفید او ګټور ثابتېږي نن که د دنیا خلک او په دنیا کې ارجو ته رسیدلی او د ژوند د رسانې د پاره ئې راز راز وسائل برابر کړي دا ټول د تدبیر او مشورې محصول دی . د اسلام مقدس دین هم د تدبیر او مشورې په ټولګرد کار ونو د انجام د پاره امر کوي . د تدبیر او مشورې ځینې ډېر کار اخستل کېږي په تېره بیا د دنیا د مهمو واقعاتو د حل او فیصلې د پاره . مګر د مدبرو او مشاورو خلکو پېژندل هم ضروری دی مدبر دی باید هغه سړی وي چه د ژوند د حالاتو نه خبر د شخصیت پرستي او عنعناتو نه بهر د اجتماعي افکارو خاوندی صحیح ته بیرته د دیوال کلک تادو او بنسټ دې که د دیوال تادو او بنسټ کلک شي دې کښې شک نشته چه دیوال هم کلک راځي او په نتیجه کښې د ډېرو کلو د پاره دوام کوي هغه ډول په هر عمل او هر کار کښې چه صحیح تدبیر وشي هغه کار سرته رسیدلی او ګټه وري استفادې ورځنې لاس ته راځي .

«د لمړي مخ پاتې»

او پیش او حرکت موجود ؤ چه په یو ځای ئې نشو پاتې کیدلی ده هر چېرته د خلکو په افکارو کښې د اسې تحول قایم کړي چه ترننه هم هغه تحول د خلکو په مابین کښې یاداوو قدرورېږي ده په ځان باندې د ډېر خلک د ښو اخلاقو په وجه عاشقان کړي وو د ده د حقانیت د ثبات د پاره دا کافی ده چه ده د ټولو پوهو علماؤ منلی وو ده حرکات ئې د اسلام د دین په اساس موافق نیل

«د لوړ لري»

۳ هر څوک په خپله اندازه مسئولیت لري . په پای کښې د خدای د ج ځینې د خپلو پوهانو نه د نور موفقیت هم غواړم .

«صبر او حوصله»

محبوب الهی «دلاور» د اتم ټولګی شاګرد

صبر او حوصله د هر مرض د پاره مجرب دوا ده باید په هر کار کښې د صبر او حوصلې څخه کار واخستل شي ځکه چه انسان د حیات په صحنه کښې د ډېرو سختیو او مشکلاتو سره مخامخ کېږي نو که په درسي وخت کښې د صبر او حوصلې څخه استفاده ونکړی شي د ژوند نه ټولې خواوې به ئې په خفګان او ناکامی ملوثې شي انسان هلته خپل اصلی هدف او مقصد ته رسیدلی شي چه په هر کار کښې د ډېر صبر او حوصلې او متانت څخه کار واخلي او هیڅ د غمغلو نه ځان د پاڅو لیاره ګرځوي پس ده ځنی بیا کیدلای شي چه په ډېره اسانتیا تو ګر د کارونو لیاره د عمل په میدان کښې لوړ قدمونه واخلي نو لازمه ده چه د محیط د عمومی افرادو کارونو د صبر او حوصلې څخه ډک وي

«د النجم پاڼه»

آسف

د غه اخبار چه د النجم په سپیڅلی نامه باندې شهرت موندلی د ادهغه قوی افکارو محصول دی چه د دا به نه یوازې موږ ته د ذهنی تقویې لیاره مفید او ګټور واقع شي بلکه دا به د ټول عالم اسلام بالخصوص بیا د افغان ملت لیاره لوی چه د دواړ د نجات لیاري چارې دي وښیئي او دا ځکه چه دا اخبار د هغه متینې ارادې او پاک ضمیر پلو شي دی چه په رښتیا په دل سره د بشر د سعادت په لیاره د نا وجوی او خلک خپلو نقیصو ته متوجه کړي هو زه په دې عقیده لرم که دا اخبار تقویه کېږي نو په آینده کښې به له ده څخه پوره نتایج په لاس راشي او د اځکه چه له لوی خوا په د متعلمینو په افکارو کښې صحیح نهضت پیدا او د بلې خوا به کوم چه د علماؤ قلمي مسئولیت دی پوره ته شي بلې دا هغه پاڼه ده چه ټولو خلکو ته د اتفاق او ورورولی درس ور کوي او خلک په دې پوهوي چه په هر ډول کښې د ملک او یو دولی ته په پرمختګ محسن کېږي او دا هغه بې غرضه جریده چه په خلکو کښې د همکارۍ درد پیدا کوي او خلک د د یو اعیت مزایا پوهوي او د یته خلک خبروي چه په سر لنه کښې باید حسن رقیا د منځ ته راشي موږ د مسلاري د دې د دوام او مقاماتو نه هیله لرو چه مدې اخبار په دې پېژندلو د پاره اجازه وکړي تر څو د خلکو د خیر لپاره زمینه په لاس راشي دې د اخبار نه قوي امید دی چه خلک به دې پوره کړي چه د وطن د ترقی لیاره ۴

النجم

روه ورځني پاڼه

چلونکی «سعید افغاني» د نجم المدارس مدیر
مرستیال «حضرت خان» د دوم ټولګی شاګرد
اداره په هډه کښې
پته «ننګرهار نجم المدارس»

بې درخصتی د ورځو هره
چارشنبه نشریږی

«اخبار د مدرسې جریانات بښیی او
اجتماعی، دیني، تربیوی خبرونی کوی
«رهبر»
د رهبر پر متعلق ژوره مطالعه په کار ده کوم
چه مونږ د رهبر خیال کوو باید مطلب ته موږ سوی

ګڼه (۶) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د قوس (۵) (۱) کال

(۴) «ده هویت قوم او نسب» «سعید افغاني»

اصلی او فرعی مسکن او ځایونه ئې

ملا نجم الدین اخندزاده صاحب په قوم کاکړ او په ملیت افغان دی پر اصل کښې د جنوبی د شلګر د علاقې نه دی او هم هغلته ده نیکونه او پلرونه تیر شوی. دی بیا د تحصیل او زده کړی په وخت کښې د جنوبی نه مخ په مشرقی ننګرهار را روان شوی پر ننګرهار کښې ځای په ځای دیره شوی او تحصیل ئې کړی دی د تحصیل د پاره افرید وته هم تلی پیښور او صورت کښې هم اوسیدلی دی ده د تحصیل پر وخت کښې هم ځه موده هلته کښې تیره کړی ده دی د تحصیل نه وروسته مخ پر خپل وطن افغانستان روان شوی او په هډه کښې استقامت اختیار کړی ؤ لکه څنګه چه مو وویلی د ځینی سیاسی معاذیرو په وجه کابل ته غونښتل شوی ؤ د کابل په ښار تندور سازی کښې اوسیدلی او بیا د کابل نرخ پر ننګرهار تلی او د مهمند و په علاقه پر جرویې، او چرکنډ کښې پوره استوګنه کړی ده پر ننګرهار کښې پر دود او کښې ځه موده تیره کړی او هلته په فقیر آباد او نورو دوو او شینو او کښې ګرځیدلی پر لغمان او سوررود او کامه او خوګیانو کښې هم د وعظ او تبلیغ او یاد تو او مقاصد و په مطلب تلی دی د ګرمی پر وخت کښې دی به کابل ته هم تلو او هلته به ئې کښې ځه موده ئې استوګنه کړی ده دی پر شمالی کښې د کوه دامان خوا ته د داوود ځو پر علاقه کښې اوسیدلی او شاید چه هلته به د کوه دامان پر ځینو ځایو کښې ګرځیدلی وی مګر دده د حیات اخرنی شپې او ورځې د ننګرهار پر علاقه د جلال کوټ نه دری میله مخ پر جنوب هلته کښې تیری شوی دی شاید په نورو ځایونو کښې هم ګرځیدلی او یا اوسیدلی وی مګر مونږ نه دی اوریدلی نو ځکه د لیکلو جرئت نه کوو

«دده تحصیل او علم»

ځکه معلومیږی چه دی د تحصیل د پاره زیات ګرځیدلی او پر ډیرو ځایونو کښې اوسیدلی دی ولی چه اخندزاده صاحب ډیر پوه او ښه معقول عالم شوی ؤ په تفسیر، او حدیث، قرائت، صرف، او نحو، او فقه، او اصول، او معانی، منطق، او هیئت او ریاضی، او حکمت، او میراث، او حساب، او تصوف ... نور لری.

«رهبر» «صدیق الله» ګلرکی د نهم ټولګی محصل

پر دی کښې شک نشته چه بې د رهبر نه هیڅ کار نه شی کیدی هو: هر کاروان سالار غواړی او هر کار ته یو پوه صادق لیار ښونکی په کار دی مګر څه ته رهبر؟ زما عقیده دا ده چه پر دغه متعلق ډیر غور او دقت ضرور دی. هو اخبره د یادولو ده چه ایا هر سړی د قوم او ملت رهنما کیدای شی؟ ایا هغه مهمه وظیفه چه د رهنما او رهبر په اوږه پرته ده هر سړی ئې اجراء کولی شی او لکه په خصوصاً په دا وخت کښې چه هر سړی نا رې وهی چه زه پوه یم هو ته هم پوه ئې هغه هم پوه دی نه هم نیک او قلم لرم یو پوه رهنما بلل کیږم قوم او ملت ته خدمت کوم د خلکو د پاره د رهنمائی وظیفه اجرا کوم ځکه باید زما پر خط مشی روان شی او دا هم ده چه ډیرو خلکو په سپین لباس او په سپینو جامو کښې خپل ځان د ملا او رهنما په حیث معرفی کړی دی هغه بل پر لاس بکس او عصری جامو کښې ځانونه ډاکټر ښکاره کړی دی څه چه ځان د یو رو فیص نه هم پورته ګڼی لافی شافی او چابکی ئې هم ډیره ده نو خلکو ته اوس څه په کار دی د دغه د پاره په کار دی چه پوره غور او دقت وشی تش د خولی په ویلو رهنما او تربیه منسوبینو ته ونه منل شی بلکه د عمل په میدان کښې ورته ښه ځیر شی ترڅو چه دهغه په تولو او د ضایعو اوطرافو باندی پوه شی او د معلوم کړی کیږی د هغه رویه د قوم او تبرس د هغه ئې د نشت ولی په مرتبه کښې ګرځیږی د وتادان د جامی او د جامی او اجو ته څرګنده ده؟ د هغه کار روائی باید و کتل و شمیرل شی چه دی څه کوی او هدف او لفت العین ئې څه شی دی؟ خپل باندی تولو د پاره موقع ورنکړی شی.

«باقی په دوهم مخ کښې»

«پوښتنه» «اداره»

مدرسه به څنګه مخکښی لاړه شی؟ ؟ ؟ یو مختصر او معقول ځواب غواړو.

(۱۰) - ځواب - «هیم کاکړ» زما په فکر د مدرسې د پرمختګ لپاره درسی یو شی ضرور دی چه د مدرسې د علاقو او د نورو خلکو په افکارو کښې یووالی پیدا کړی او دا کار د یو اخبار یا مجلی په ذریعه تکمیلیږی نو کله چه مدرسې ته د دی دوه شیانو امتیاز ورکړل شی مدیر سره به ترقی وکړی.

(۱۱) - ځواب - «فیض محمد د نهم ټولګی شاګرد» زما پر عقیده د مدرسې د ترقی لپاره د ټولو نه مخکښی باید د مدرسې احتیاجات پوره شی نو د دی د پاره د مدرسې اصلی او فرعی احتیاجات سنجول په کار دی.

(۱۲) - ځواب - «حضرت خان د دوهم ټولګی محصل» د مدرسې تلو لپاره زما خیال دا دی چه د مدرسې د پوهو منسوبینو ترمنځ باید حسن ظن تفوق او کوم د اړه و د اړه تا ثروت چه کله نا کلم دانسانی نقیصو لرمخی ترمنځ و قع کیږی د هغی نه سو تیر او د ته په لر ګی خو هیڅ و نه ګرځی او د نغمو خبرو ته خبرونی وړ و وړه ورکړی، وشمیرل یعنی وړو وړو خبرو ته تر مرتبه کښې.

« سنجش »

عبدالودود « د رفیق »

د مستقره خبره ده چه سنجش په هرهٔ خبره او د بیا او بیا دی و کار او خدمت په وخت کښی چه د جامعی د ارتقا د پاره مد نظر شوی وی یو مهم او ضروری امر دی او دا ځکه چه لېش پخپله په حیاتی چارو کښی د هر وخت د پاره بیلا بیل جدا ځکه نه کار و نه لری او په د نګار نګ خبرو سره مخامخ کیږی د لته باید دی خبری ته مونږ د پر ملتفت شو او ورته سنه فکر وکړو چه ایا کوم هغه خبری او وینا چه د خپل سوچ او سنجش د لیاری نه نوی بلکه محض د توتی په شان غږیدل وی بی نتیجی ثابتیږی او د اصل مقصد او مرام نه ځکه جدا او کنا ره لیدل کیږی همدا رنګه کم یو وخت کښی کوم کار او خدمت د پیش آمد او د ورو ستی مشکلاتو د حل د پاره د خپل ځان سره قوی افکار او سنجیده بیاری نه وی ساتلی رنښتیا ده چه داد بلی ورځی د پاره ددی د پس ماتی موجب ګرځی او بالاخره د خپالت په لوی لوکند و او د شرمندګی په صحنه کښی غورځیږی نو باید د اسی قوی هو کله چه انسان په دنیا کښی دی خبری ته ایر او محتاج دی نو او مرو باید مونږه سره د اسی قوی غږی و لیکو او د ورپسی څه وکړو چه ښه یو.

او د دنیا خلکو وی او د موجوده طبقی د تولو حالاتو نه خبر او په خپل ښه او بد ګاه او محکښی او ورو سته ته نجوره پام لرنه کوی د خپلی وینا د تاثیراتو د پاره او د کار ښه نتیجه د خپل ځان سره ساتی تردی چه د ده او ضاع او حرکات تاسته او ولاړه تګ او راتګ قول او د وزمره حالاتو سره موافق او برابر وی کله د اسی و شی ژه و یلی شم چه داړه د لبش د دارمی او هوسائی لویه وسیله او پانګه وی ولی دا وی یو ځی د خپل ځان د خیر او بهبود په ارزو نه وی بلکه نورو ګری هم د ښه په لوره مد کښی په حقایقو او رسا او لوی هوی او ورته د خپل ژوند په مختګ د رسونه ښه پی نن په دنیا کښی هغه مملکتونه چه په خپل مرام کښی کامیاب او وړاندی تللی دا بلکه موجب نه ده بلکه محض د هغی خپل سنجش او فکر نتیجه دی چه د لوړی ترقی خاوندان او په لوړه مده کښی سترمقام ته ورسیدل.

« معراج الدین « د جمیلی »
د اتمر تورګی محصل

« د پېژندنه »

پېژندنه د انسانانو په ما بین کښی دیره اهمیت ورشی دی ځکه چه د پېژندنی په سبب سره دا ز ا زمنا فع لاس ته راځی انسانیت تقویه کوی او انسانی اوړ ابط محکموی انسان ته خیر او شر ورښی دیر کرته پېژندنه سړی ته زیاته مفیده او دیره د ډول مهلکاتو او موذیانو نه ورته نجات ورکوی تعارف انسان له د ښی صحی صافی روښنائی لاری په طرف بیته کوی د یو هغه پېژندنه او د یو چامعلو مول حقایق روښانوی او هر سړی د ژوند ته په خوند او مزایاو پوهوی که د یوه مملکت د یوه بل مملکت سره پېژندنه نه وی نو د هغه مملکت به بی ترقی او د دنیا په صحنه کښی پس او ناکام پاتی وی نو پېژندنه خاصه د ترقی او کامیا بی سبب دی.

« اداره »

زمونږ مطلب د پېژندنی د پاره دادی چه خلک باید و پېژندل شی او د هر چا نه د هغه د ذهنیت او لیاقت په اندازه کار و اخستل شی د رهم ښه ده چه باید هر څه و پېژنو نه چیله

چه ته د د وا په ځا
ی زهر نوش و جان
شی .

« اداره »

د اسلام د دین اساس تعلیم او ښودنه د سنجش د پاره د یوره کفایت اندازه لری که مونږ وګوری شو چه د خپل اسلام د رهبر ښودنی او د وی به د سنجش په متعلق د نظر لاندی ولرو او د مرو به په تولو مقاصدو کامیاب او بریالی شو.

« څومره او څنګه علماء؟ » « سید رفقا »

ګرانو ملګرو غواړم چه څومره او څنګه علماء؟ د اقتراح په ډول لکه چه په انجمن کښی څیړنو خبره د النجم په اخبار کښی هم و څیړل شی مګر ددی لپاره مل چه د اخبار یو مختصر قلمی اخبار دی غواړی چه مختصر او دقیق مضامین نشر کړی نو بهتره ده چه ددغی پوښتنی د ځواب د پاره ښه سنجیده او مختصر ځواب و لیکل شی دیر و یل او لیکل چه معنی و نه لری. .څه فایده کوی؟ مونږ غواړو چه د ملګرو افکار د کښیکاوی او د پلټنی سره اشنا کړو نو که ددغه مهم مطلب د پاره د مفاهمی په برکت چیر ته د اسی حقیقت روښانه او ومنل شی چه مونږ د ومره او د اسی علماؤ ته ضرورت لرو د ا به زمونږ سعادت وی ځکه شاید په دغه سلسله کښی خلک حقانی علماء خپل خیر خواه او رهبر و پېژنی. او متقدانی وګرځوی.

« اعلان »

مونږ غوړو چه د نجم الدین رخند زاده صاحب د سوږ خوړ په حقله څه ولیکو که چا ته دده د ژوندانه د حالاتو ازده د ماذونا او دده د څیز ا کار ویاد ده د مخلصانو په مقالی سره ژوق معلومات وی هیله کوو چه په دغه لیار کښی مونږ سره معاونت وکړی.

« د ډلېري مخ پاڼی »

او کله نه غرض د خپل وطن او قوم ته کار کول دی نو په دغه نظریه باید د رهنما او لار ښوونکی مقام هغه چا ته ورکړی شی چه هغه حقیقتاً خپل خیر د تولنی په خیر کښی ګڼی او کار او عمل حس او حرکت ئی ځان او خلکو ته خیر لوګتیم رسونکی په سپین لباس او مقفی خبرو او یا په بل عبارة په نفس چابکی باندی غولیدل د نا پوهو کار بلل کیږی باید رهنما و پېژنو او په رهبری ئی سر ئی و ښیو.

« اداره »

بی ځایه شکونه هم د رهبر په متعلق غلط دی او د مشکو خلکو نه څه نه پوره کیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

ده ورځنی پاڼه

چلوونکی «سعید افغانی» دنجم المدارس مدیر
مرستیال « » د دولسم ټولګی شاګرد
اداره په هیڅ کښی
پته «د ننګرهار نجم المدارس»

بی درخصتی د دوه ورځو
چارشنبه نشرېږي

«اخبار د مدرسی جریانات بشپړ او
اجتماعی، دینی، تربیوی خپرونی کوی
«مسئول»
هغه خلک مسئول دی چه کارئی دقاله کیږی
بی واکه خلک که دعامه ترکوی بشپړ نه کوی

ګڼه (۷) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال دقوس (۱۲) (۱) کال

(۴) «ده علم او تحصیل» «سعید افغانی»

په علوموکښی ئی ښه قوی لاس درلوده د ښتیا ده هغه کتابخانی نه چه اوس د نجم المدارس په لاس کښی ده معلومیږی چه دی ښه عمیق عالم او د مطالعی شائق وو وائی چه اخند زاده صاحب به د علماؤ سره په علمی بحثو نه کول ده به همیش د علم د پاره د عمل اندازه کنله د ده استاذان هم خلک ښه یادوی د ده د استاذانو په سلسله کښی د سرشاهی نه چه سړی مخ په پورته ځی یو هدیره ده د هغی ځای خلک یو قبر ښئی وائی د اداخند زاده صاحب استاذ تیرشوی او ډیر ښه مشهور شخص ئی خلک یادوی وائی ملا نجم الدین اخند زاده صاحب د ده زیارت ته راتللو د ده استاذان په ننګرهار او سرحداتو او صوات او پیښور او شاید نورو ځایونو کښی هم تیرشوی وی کوم وخت چه دی د علم قال نه مخ په علم حال توجه برابروی د اوخت د ده یوه بله دوره شروع کیږی د اپه تواتر ثابته ده چه اخند زاده صاحب د صوات صاحب نه په حیات کښی د قادری شریفی طریقه وکړه او په دغه طریقه کښی تر ډیره درسونه کامل شوه او د ماذونی مرتبی ته ورسید ده په صوات کښی ډیر وظایف کړی او د صوات صاحب په نزد نهایت منلی وو که څه هم زمونږ سره ده او د صوات صاحب په هغه وخت کښی د کرامت زیاتی قیصی شته ګرمونږ د دوره پوهیږو چه دغه د دوره حناباتن باتقوی او په دین کښی تیرشوی عقیده لروچه پورا د او وظایفو اوره ډیر یوده تاثیرات شته دی مګر تر غوره یم چه د قیصو د طبع یا یادکړه وائی ملا نجم الدین اخند زاده صاحب په خلقو او د طریقی ماذون او مګر ده په خلکو تر یو ازی د تا دغه طریقی اجازه ورکوله. ....

«د تحول» «همیم کاکړ»
په ممکناتو کښی د دنهم ټولګی شاګرد

قدرت د تحول او تطور کارخانی راچالانی دی. آن په ټول ممکناتو کښی تغیرات او تبدلات پیدا کیږی. خوک پیدا که خوک فنا که. چا تر د خلکو او اجتماع د اصلاح لپاره رنګ رنګ مصلح د ردونه او فکرونه عطا کا. چا تر د بشر د هلاک او فساد لپاره مهلک او فاسد فکرونه ورکا. په د غه مفکورو کښی بیا ځینی کامیاب او ځینی ناکام کا. ځینی د شخصی او یا اجتماعی خدمت لپاره د ډیر لوړ او پایو ترور سوی. کله هم دا بیا درسی تیټ کړی چه د خاورو سره ئی برابر کړی. چا تر غټ غټ کارونه په غاړه کړی او چا تر واړه واړه. غټو باندی غټ مسئولیتونه او وړو باندی واړه مسئولیتونه. په خلکو کښی کله درسی تحول پیدا شی چه د مایوسیت مرتبی ته نژدی شی او کله بیا او رو ورو بیرته مخ په لوړتیا روان وی او د ډیرو امیدونو مرکز شی او د رسی نور. خو په هر تقدیر سره د قدرت او قادریت د غه تحولات دی چه بشر د ناقص فکر د معلوماتو او د دوی په دی خبره چه یو لوی مقتدر شته د قانع کولو لپاره چالانی دی. په دغه تحولاتو کښی که فکر وکړای شی د بشر لپاره یو ننګ تربیت او تعلیم دی چه بشر په دغه لیاری سره لوړو مدارجو ته رسیږی تحول د یوی خوا د قدرت خیال پیدا کوی او د بلی خوا نه د کار کول او عدم مایوسیت او قوی عزم او ثبات لپاره مهم درس دی او همدا رنګه که د غه تحولاتو کښی فکر وکړای شی د بشر لپاره د عبرت یوه لویه مجموعه ده د پاتی په دوهم مخ کښی «

«پوښتنه» «اداره»

مدرسه به څنګه مخکښی لاړه شی؟؟؟ یو مختص او معقول ځواب غواړو.

۱۳ - ځواب - عبدالرزاق «آسف»

مدرسه به هغه مخ په وړاندی لاړه شی چه د مدرسی ټول افراد د خپل مسلک په ریښتیا توقوی روان شی او ورته بد بینه نشی.

(۱۴) «ځواب» عبدالرحیم د نهم ټولګی زده کوونکی

زما په خیال د مدرسی د پرمختګ د پاره درضرور ده چه د مدرسی ټول منسوبین د مدرسی قوانین او اصول په ډیر شوق او ذوق سره عملی کړی او هیڅ یوئی بیګار او بیتی ونه ګڼی تر څو د خلکو په سترګو کښی ښه او ورته راغب شی.

(۱۵) «ځواب» «سلطان عزیز» د اتم ټولګی زده کوونکی

زما په خیال د مدرسی د پرمختګ د پاره د عامی او خاصی طبقی سره رابطه او د بودیجی پراخوالی خورا مهم خبرونه بلل کیږی.

« تربیه »   سید محی الدین «علوی» د اتمر توګی زده کوونکی

د خداوه معلومه وضلا نده خبره ده چه هیڅ عمل او فعل له تربیې او ښوونې څخه لاس ته نه راځي څکه الهي قانون په دی جاری شوی دی چه همیش ئې د لښتی تربیه د پیغمبرانو په واسطه سره کړی ده تر څو بشر د هر راز مشکلاتو نه مصئون او د صلاح او فلاح سره مخامخ شي . زموږ هدف او مرام په نو موړي موضوع کښی دا دی چه تربیه چون امر ضروری او د واجباتو نه شمیرل کیږی نو اول فالاول باید تربیه د عصر په مقتضیاتو کښی پوره دخل او شتراک ولری څکه تربیه که د عصر څایونو ریجا با تو سره ئې نه وتفاد وی نو د مربی سعیه او کوښښ بی څایه مصرف او بالآخر کوم ثمره او نتیجه په لاس نه شي راوستلی که موږ د سماوی قانون ته متبرځیر شو نو الله پاک سره د کمال قدرت نه د عصر دریجا با تو پوره مراعات کړی دی او هر وخت ئې د خلکو د طبیعت سره بنا په مجربی نسخې په عمل راچولی دی کله چه مرض ډیر سخت او شیوی هلته ئې قوی نسخه او کله چه مرض مخ په ضعف راغلی په هغه مناسب ئې نسخه په کار راچولی ده موږ باید د قدرت د تربیې نه استفا ده وکړو قدرت کوم وخت چه بشر ما شوم ئې هلته مناسب ئې دوره وکتوب سره تربیه کړی بیا کله چه انسان مرتبې د رشد ته ورسیږی نو د رشد د حالت سره سم تربیه لیدل کیږی خلاصه دا چه الله پاک د عصر د مقتضی سره سم او د مرض د قوت او ضعف او د انسان د طبیعت او حالت سره موافق نسخې په کار راچولی نو موږ هم باید په غور راساس د تربیې څخه وسا تو . او دوم باید چه په تربیه کښی اخلاق حسنه تربیه د موقع ورکړه شي او بد اخلاق او بد اخلاق باید وسنجول شي چه ښه اخلاق کوم او نابود اخلاق کوم دی زما په عقیده ښه اخلاق هغه دی چه د شریعت دپاک څای ...

۳ او برابر چوکاټ په هغه وی څکه په شریعت کښی د الله (ج) او د رسول (ص) ګټور ارشادات شته او دی کښی شک نشته چه کوم اخلاق چه په دغه اداره جاده او مستقیم چوکاټ کښی داخل او برابر وی هغه د خلکو په ګټه تمامیږی که بشر دقت وکړی بی د تعصب نه [illegible] او درېم درجه د تربیې په باک او سپیڅلی صحنه کښی مدار اد عملی او فعلی تقوی نظریات په کار او چول شي او تقوی هم باید وپیژنو تقوی څان ساتل دی د ناوړه اعمالو او خویونو څخه او تثبیت کول دی په حمیده خویونو او اعمالو باندی [illegible] انسان باید د عقل د ستا نه درس واخلي تر څو شه او بد خویونه او عملونه ور ته څرګند شي او په دی پوه شي چه کوم د عمل او کوم د ترک ورړ دی د هم د حق سبحانه په فیصل کلام بشرو ته صحیح شوی دی. وما آتاکم الرسول فخذوه وما نهاکم عنه فانتهوا =

« دلمړی مخ پاتی »

غنی د فقیر نه او روغ د ناروغ نه او بالعکس او شل او ګوډ او ړند ونه په صحیح خلکو او بالعکس او غټو مسئو لیتونو والا د وړه مسئولیتونو والا څخه او د درسی نو د چه په دغه رنګه تحول سره دیوی خوا نه عاطفه او صله رحمي پیدا کیږی او د بلی خوا نه د هر بشر څای نشته فکر کیدلو تا ثیر پیدا کوی په دغه موضوع کښی که هر څو مره کتابونه ولیکل شي برڅای لکن دا هم باید ووایل شي چه که هر څوک مسلمان او غیر مسلمان چه د عبرت په سترګه د غه تولو کائناتو او د دوی تحول او تطور تغیر او تبدیل ته په عمیق نظر سره وګوری نو حتمي به پوه شی او وائی چه ربنا ما خلقت هذا باطلا سبحانک فقنا عذاب النار.

(۱) « اقتراح » « سلطان عزیز » د اتمر توګی زده کوونکی

د موضوع دوه جز لری ده

غواړم چه په دواړو د اجزاؤ باندی څه ناڅه ر ناوا چوم دلمړی جزء په متعلق چه څنګه علماء دی دوییم د درسی علماء چه د اسلام او د وطن د ارتقاع او ارتقاء په مقابل د شخصی اغراضو نه تیر او همیشه د حقائق د ماهو الحق او ابطال د ماهو الباطل په حقله زیار وباسی . درسی علماء چه د حق په مقابل کښی د ضرورت په وخت کړ تی تیر او مشوره وغواړي د خپل سر او مال څخه لاس اخلی . درسی علماء چه د خلکو په زړونو کښی څای لری او په صداقت او امانت موصوف د عامی خیر خواهي پلوی او طرفداری کوی . درسی علماء چه د اسلام د ترقی دپاره څان هر رنګه تکلیف ته ور کولی شي درسی علماء چه د پوره حوصلي او صبر خاوندان د پخوا نیو صلي اؤ د کارنامو څخه د خپل اطمینان کار اخلي . درسی علماء چه د فصاحت او بلاغت مراعات کوی د عامی او خاصی طبقی په رو په پوره [illegible] رفتار کوی . درسی علماء چه نورو ته د ښو لیار ښیي او په خپله ئې هم عملي کوی . محض غوږ نیول او نه کول د لوی ندامت او غټ عذاب موجب ګڼي . درسی علماء چه په ژبه او لاس او پښو بلکه په ټولو اندامونو باندی د دین او دنیا د کومی په صداقت او رښتینی سره خدمت کول او مسئو او پیغور نه بولي . درسی علماء چه د وطن د تحریر او تقریر په ثمره بارد محیط په ټولو او ضا عو لوه او باخبر وی . درسی علماء اسلام خیر د جامعی په خیر کښی وینی او خپله ترقی د جامعی د لوړتیا په ضمن کښی لټوی .

دغو مره علماء دپاره زما ضیا لیدا دی چه په دوی [illegible] شخص دپاسینو ټولو مثالو ته [illegible] څای ته رسیدل مشکل دی . [illegible] چه زما نه د خو د ژبی [illegible] نه د زړه کار [illegible] مشکل تمامیږی [illegible] کښی څو شیبه [illegible] همغه دا چه خایست او زینت [illegible] کیږی [illegible] د اسلام او د وطن [illegible] کښی [illegible] ... دپاره ښی زینی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

ده ورځنۍ پاڼه

بې درخصتي د ورځو هره چارشنبه نشریږي

چلونکی د «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر
مرستیال محمد خان «د دولسم ټولګي شاګرد»
اداره په هډه کښې
پته د ننګرهار نجم المدارس

دا اخبار د مدرسې جر یانات بښیي او
اجتماعي، دیني، تربیوي، خبروني کوي
«امید ونه» «سعید افغاني»
دا ننګی کیږي چه اول امید ونه دی پوره شي
دوم دا چه ښه نیت او معقوله جاهل پر کار ده

ګڼه (۸) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د قوس (۱۹) (۱) کال

(۵) «دده تحصیل او علم او تصوف» «سعید افغانی»

هډې صاحب عالم و مګر داسې عالم نه چه علم ئې دعمل سره نه برابریږه او یا د سړی تنبه توب نه بدئی کار اخستلو او یا د کبر او غرور نه دک عالم او یا دا چه دده علم د روهاو او خرافا تو لویه مجموعه و او یا خدای ناکړه چه ده به دین د دنیا دپاره وسیله ګرځولی وی دی یو حقانی عالم و ده د اسلام دین پیژندلو دی په دې خبره پوهیده چه خلکو کښې باید د محبت او مودت اساس قایم شی دی ریا کار صوفی نه و او نه دلوچ او مومعي طرفدار و دی یو اجتماعي شخصیت و ده همیش دنا وړه رسم او رواج سره مجادله کړې خلک ئې دبې کارۍ او تنبلۍ نه خلاصول.

«مصلح او مجاهد» «سعید افغانی»

دا ئې نجم الدین اخند زاده صاحب به دعلماو سره زیات محبت کولو او ښه عالم به ئې زیات خوښوی د هغه وخت علماو به ده باندې دعلمیت ازمینښتونه کړی و علماو دده نه پرلو پرلو تنابو او علومو او پر تاریکه مسایلو کښې پوښتنې کړې مګر ده سره دعلمیت اندازه قوی وه دعلماو د پوښتنو دپاره ئې ښه ځوابونه ورکړي دی دعلماو په نزد ښه جید عالم ثابت شوی و نو ځکه ئې دی د دین د وقت او د دین د حمایت دپاره د هغه عصر لوی نابغه شخصیت لیدلو ده علماء تربیه کول او علماو ته ئې دعمل درس ورکولو او ئې نجم الدین اخند زاده صاحب به طالبانو ته هر کال په سلهاو پوستینې جوړولې او د بخشش په ډول به ئې ورکولې ده دعلماو دپاره خولۍ او پګړۍ پیدا کولې او د بخشش په قسم به ئې ورکولې د نجم الدین اخند زاده صاحب علمي بحثونه علمي موعظې او خطابې ښې با تاثیره یا دېږی ده خلکو ته دکونج او زاوئې درس نه دی ورکړی ده خلکو ته د دنیا پریښودلو بده نتیجه ظاهره کړې چه خلک دی دنیا ترک او کار دی نه کوی دی پیږی خبره پوهیده چه د دنیا مذمت هم د دی دپاره دی چه باید مسلمان د دنیا محبت اندازه و پیژنی د دی نه چه د دنیا د محبت په وجه د خلکو حقوق تلف د رحم او عاطفی خیال ونه ساتی د داسې دنیا نه چه هرج مرج پیدا شی د جنګ او قتل او قتال موجب وګرځی او داسې نه چه خلک په دنیا غره شی خپل خالق هیر کړی او د بلی ورځې غم ورسره نه وی او که نه دنیا د دی دپاره چه د ځان او د خلکو د خدمت او د رفاهیت په مقصد وی بده نه بلکه پیدا کول ئې ثواب دی. نجم الدین اخند زاده صاحب حقیقی عالم و په دی خبره ښه پوهیده چه خنګه علماء ؟؟؟ دی په دی پوه و چه د خلکو د اصلاح دپاره څنګه علم په کار دی نه ئې د ملا حضرو چه د وخت او زمان مراعات شته دی ده علماء په ځان را ټول کړل خلکو کښې نوی روح پو کړ چه د خلکو افکار او نظریات مګر هیڅ نا سف دی چه ده د کار نقشه دده نه پاتې ورو ستینو خلکو بدله کړه پیږدی پوه نه شول چه اصلی سهم روی پیږدی ښه پوه نه شول چه د نجم الدین اخند زاده صاحب مطلب څه و چا د خیال و کړه چه د ځند زاده صاحب سره د تسبو د شمار خیال و خوک په دې عقیده لاړل چه دوی ورکول او ننګر مقصود دی چا دا [illegible] د کړه چه ورسره په مراقبه سپین خاد دعبا او قبا په کار ده چا سره د د سود پیدا شوه چه څه د ساده خلکو په وسیله [illegible] ټول په کار دی [illegible] چه چادا ننګر په نامه او چا د مسجد د جوړولو په هنګامه [illegible] کوم او د داسې د داسې خیال می دی نا روا نا روا [illegible] او چا د مدرسې [illegible] حقیقي اسلام باندې هم بدګمان کړل خدای خبر چه داسې جناب [illegible] ولو په ورځ دپاک خدای په لوی دربار کښې څه ځواب [illegible] زاده صاحب په مخلصانو کښې ښه پاک او پوه خلک هم [illegible] هغوی د خلکو تو اندازه هو ښ سره شته امید دی چه د هغوی د کار نامو ته ګوره [illegible] [illegible] او خپلو کړو نو ستونکو د پاره ئې ده هغه په ډول ډول [illegible]

«پوښتنه» «اداره»
مدرسه به څنګه مخکښې لاړه شي ؟؟؟ یو مختصر او معقول ځواب غواړو.

(۱۶) - ځواب - محمود دولسم ټولګی محصل
زما په ګمان د مدرسې د پرمخ تګ قوی عامل هغه اوږدی چه د سړی تعلیمي کال دپاره چه د «سعید افغاني» له خوا کوم نقشه سنجول شوی د مدرسې د لوړتیا دپاره هغه شروع تر کومې اندازې چه شوی وی ښه او دلوړ دپاره د مدرسې خیال قوی اسباب پیدا چه که دوی شي په سږني کال کښې دغه مطلب تر سره شي.

۱۷ - ځواب - شاه محمد دیولسم ټولګی نه کو نکی
مدرسه به هله مخکښې لاړه شي چه د مدرسې منسوبین هسې افکار او نظریات ولري چه د خلکو افکار او نظریات خانو ته جلب او متوجه کړي یعنې اجتماعي حس ولري.

۱۸ - ځواب - ګل محمد د اتم ټولګی
د مدرسې د ترقي دپاره صحیح طلاب روزل او پر کار د آ چول [illegible] ور [illegible] دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

«خبرونه»

دنائب الحکومه مرستیال ښاغلی محمد ظریف
پر دوسی حال کښی چه دمرافعی قاضی،
اداری مدیر، د نجم المدارس مدرسی ښوونکی
شاګردان، او دهلوی ځینی سپین ږیری
او خلک حاضر وو په هغه کښی د نجم المدا
رس دمدرسی دنوی عمارة دتادو ډبره
ئی کیښوده له دنائب الحکومه ښاغلی مرستیال
او دمرافعی قاضی په ځپلو بیانو کښی د
اسلامی علومو د مدرسو دانکشافاتو په
باب دحکومت پاملرنه څرګنده کړه مولانا
سعید د مدرسی مدیر د حکومت د
علاقه مندی نه چه د دینی مدارسو سره
ئی لری دحاضرینو له خوانه رضائیت
ښکاره کړ او وویل چه موږ غواړو
چه ددی مدرسی دشاګردانو د روزنو
په واسطه اسلامی شریعت قوی وساتو

۴ لاس په صدقی سره ئی جیب او د جیب
لاس په صدقی سره ئی ښی لاس خبردار
نه شی ترڅو دیا ته مفقی نشی چه پټ
شریک بلل کیږی. اووم هغه څوک
دی چه الله پاک په یوځای نه ځای
کښی یاد کړی او سترګی ئی اوښکی
توی کړی یعنی دی دخپل خدای (ج)
د عدم اطاعت څخه په ډار او هیش
تری په خوف او ترس کښی دی او وائی
چه آینده به بدکار نه کوم. دخپل
عمل د اصلاح دپاره د ځکښی شیانو
مراعات زیات ضروری دی ځکه چه
ولیښتو متل دی چه خپل عمل دلاری
مل دی حقیقت دادی چه ښه
عمل د ځان توښه ده او د
... تول سعادت ور
... ترلی دی.
... من الله ...

«یوه نبوی موعظه» محمد عمر دیوبندم تو تنګی محصل
دنبوی حدیث له ترجمی څخه

حضرت محمد صلی الله علیه وسلم فرمائی:
اووه کسه دی چه په هغه سخته ورځ د جزا کښی
به دخدای دورحمت دسوری لاندی په آرام وی
چه بی ددی درحم څخه د راحتیا او راحت بله کومه
وسیله نه پیداکیږی اول عادل پادشاه دی
چه دخپل سلطنت په وخت کښی مخرب کسان
د طبعی او ذاتی وظائفو څخه منع کړی او د رشوت
او نورو ناوړه او ناجائزه کارونو ئی مخ نیوی
کړی وی او دده په وخت کښی د حقانیت او
عدالت او ازونه پورته او د مظلومانو دخولی
آه ورک او اوړنی مړوی او د هرچا د منزلت
په اندازه قدر او مراعات کاوه شی. دوهم
هغه ځوان دی چه دالله پاک په عبادت کښی
پورته او خپل دځوانی عمر ئی دخدای (ج) په
مینه او محبت کښی تیر کړی وی ځکه چه پردی
دجوش او حرارت وخت کښی دخدای اطاعت
او ګناهونو څخه ځان ژغورل او دنفس اداره
کول دپیغمبرانو خوئی دی یوسا کلک ویلی دی
درجوانی توبه کردن شیوهٔ پیغمبریست +
وقت پیری ګرګ ظالم میشود پرهیزګار. دریم
هغه څوک دی چه زړه ئی دمسجد پوری تړلی
یعنی دی جسماً که هرځای کښی مګر زړه ئی د
خدای پاک دعبادت ځائی سره مربوط او پر
دی الذو کښی وی چه کله به دلمانځه وخت
راشی چه ورته لاړ شم. څلورم هغه دوه سړی
چه دوستی او دښمنی محض دخدای پاک د
رضا لپاره کوی یعنی په دی نیت چه خدای پر
دا ستا دوست دی ځکه نو دوستی ورسره
کوم او یا دا ستا دښمن دی ځکه نو دښمنی ور
سره کوم. په دی کښی شک نشته تو مرد دوستی
چه دخدای دپاره وی هغه پیره خوندوره
مزه ناکه او ددوام داره وی او هغه دوستی
چه دکوم دنیوی مقصد په غرض وی بی نتیجې او
لنډه ورقع کیږی. پنځم هغه سړی دی چه ډ
غوړی ده لره یوه ښځه چه ځاوند د نسب...
او ځای ئیت وی او دی ... چه زه د...
دالله پاک نه یعنی د نفس خوږه ... او ...
بلنه قبوله نکړي شپږم هغه څوک دی ...
... خیرات کړی په خفیه ...

«اقتراح»
(۲) «حبیب الرحمن»
دشیرپور توتنګی زده کوونکی

زما په خیال دغه موضوع
پیره اهم او ددی دڅیړنی په شاو خوا کښی زما
ځکښی زمونږ نورو ملګرو ښه بیانات وکړل زه هم
د محض اشتراک لپاره غواړم چه په دی متعلق
کښی څه ناڅه دعلماو کم او کیف بیان کړم زما په
قام فکر سره دڅنګر علماو څواب دادی چه علماو ول
باید خپل ځان اصلاح کړی او بیا دنورو د خیر او
بهبود دپاره کار وکړی او د دی ځکه چه دوی ته
ورثه د پیغمبرانو ویل شوی دی او پیغمبرانو
هر یو په خپل حیات کښی لمړی خپل ځان په تقوی
موصوف کړی او بیا ئی دنورو د ښه دپاره دخیر او
د بهبود لاری سنجولی دی همیشه کړ په تکلیف
هم ورته رسیدلی سره دهغی هم امر بالمعروف
او نهی عن المنکر ئی کړی دی نو څرنګه چه علما د هغو
قایم مقام دی نو دوی ته هم دا باید دی چه د
وظیفه ترسره او انجام کړی ترڅو په دوی باندی
په حقه سره دهغوی دوراثت کلمه صادقه شی
دا خو یوه مهمه وظیفه ده چه دوی ته ترغاړی
شوی نو دوی به هله په دی وظیفه موفق او
کامیاب شی چه دوی په هغه برګزیده کیفیاتو او
حسنه اخلاقو مکیف او موصوف شی چه سیم د قانو
سماوی په لارښوونه او ارشاداتو باندی اول
په خپله عمل او بیا ئی نورو خلکو ته تلقین کړی
ځکه خدای ناخواسته که یو عالم لر مقتضی دد
قانون نه په بله لار روان وی هغه نشی کولی چه
دا وظیفه سرته ورسوی او د ځکه چه د غرب
خپله حیران او دهلاکت په کنده کښی پروت
دی نو بل به څنګه راجګ کړی دهغه علماو په
حقله چه خپل ځان نه اصلاح کوی او بل ته ورته
الله پاک فرمائی کبر مقتاً عند الله ان تقولوا
ما لا تفعلون یعنی په نزد دالله پاک د ...
...

(c) ketabton.com: The Digital Library

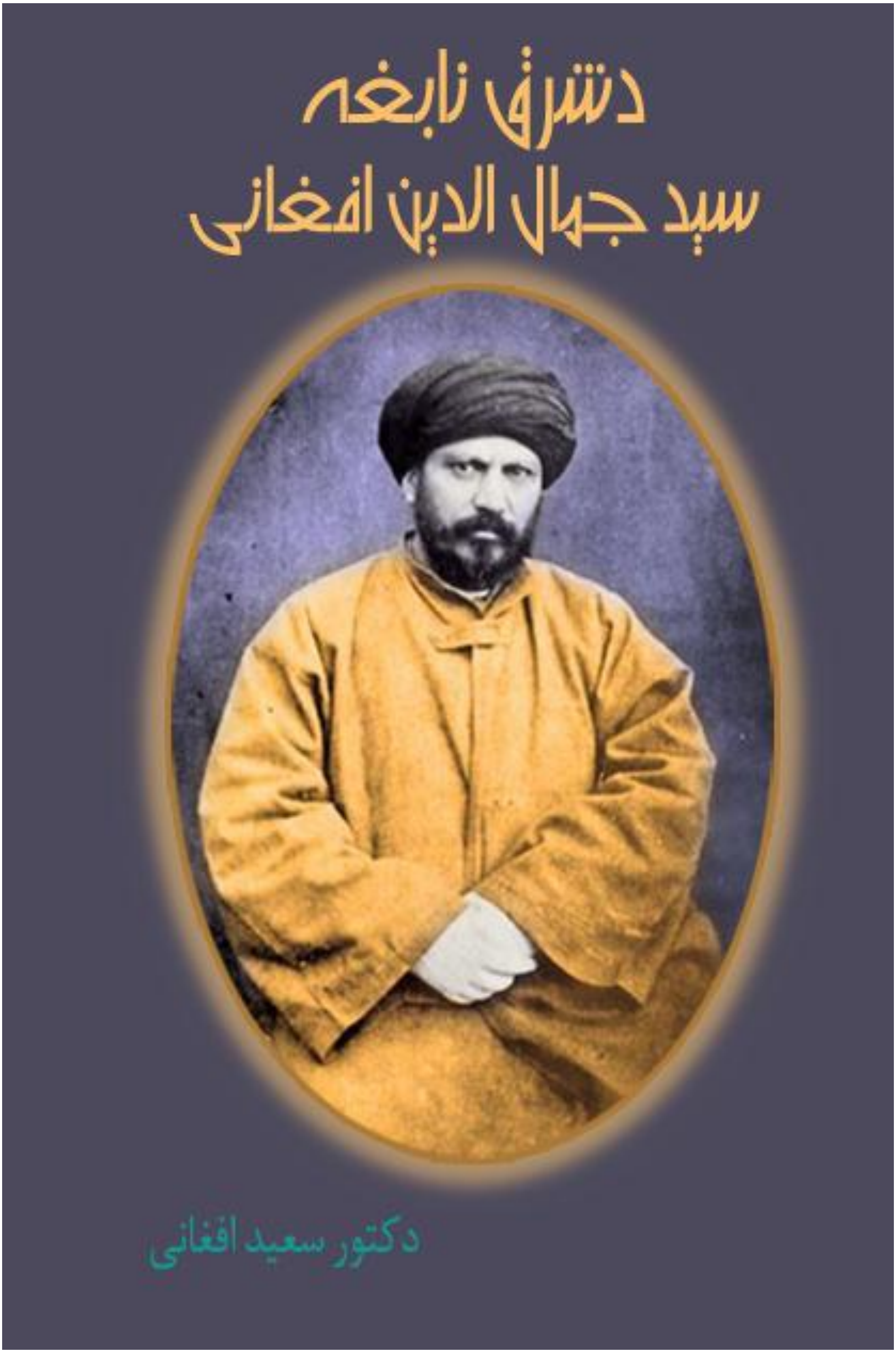

(c) ketabton.com: The Digital Library

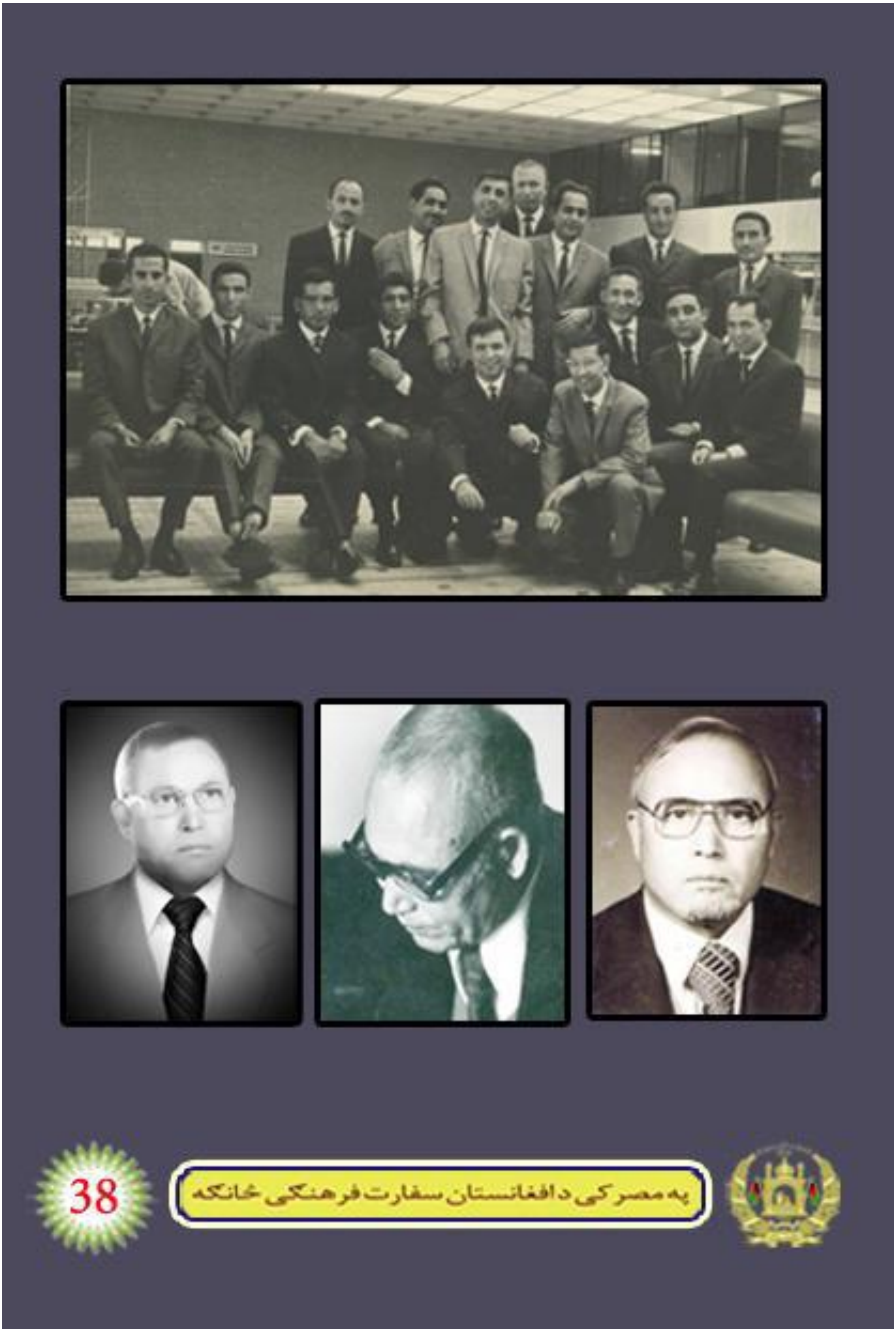

(c) ketabton.com: The Digital Library

په قاهرې کې د أفغانستان سفارت له خوا چاپ شوي کتابونه

1393م1396 لمبزديز - لمرييز 2014م2017 زيبزديز

1- سيد جمال الدين افغاني او د افغانستان نوميالي
2-أثر الإسلام فى العلوم و الفنون
3- دژ الموت
4- تعصب ويرانگر تمدن ها
5- نظرة عابرة إلى لغة البشتو
6- عربى عاميانه در حوالى بلخ (نخستين تحقيق)
7- العلاقات الأفغانية المصرية فى مرآة الوثائق و الصور
8- تاثير اسلام بر فلسفه و هنر
9- راز و نياز(المناجاة)
10- ملک شعراء أفغانستان؛ قارى عبد الله خان
11- صرخة عبر القرون و سبع قصص أخرى
12- الرد على الدهريين
13- کابل در پرده هاى تاريخ
14- بررسى فرايند نوستالژى در شعر استاد خليلى
15- لندى
16- آرامگاه بابر
17- ماهية المنظمات الدولية غير الحكومية
18- العلامة صلاح الدين السلجوقى (آراء و أفكار)
19- خوشنويسان
20- أفغانستان بين قرنين
21- سيد جمال الدين افغانى و نخبگان افغانستان
22- استراتيجيات المنظمات الدولية
23- افغانستان و اللغة العربية عبر العصور
24- د دين ځو ستورى
25- د ادب ځو ستورى
26- تنديسى بر چکاد آزادى
27- افراط در دين و زندگى
28- دور المنظمات فى حماية حقوق الإنسان
29- پښتو څنګه ورزو ؟
30- عديم شغنانى
31- ابن بطوطة فى افغانستان
32- الفقهاء اللمغانيون فى بغداد
33-علامه سلجوقى نويسندهء مقتدر و عاليمقام
34- المياه الافتراضية
35- العوامل المؤثرة فى عملية صنع القرارات
36- عاهلان و شعبان
37- گازرگاه مدفن پير هرات

(c) ketabton.com: The Digital Library

38- د شرق نابغه
39- حکایات و روایات
40- در مورد رساله‌ء نیچریه
41- سیرة النبی صلی الله علیه وسلم
42- تجلی الله فی الآفاق والأنفس
43- د اپین واټ
44- محمود طرزی رائد الصحافة الأفغانیة
45- دوازده جستار
46- د افغانستان د خلکو دجهاد ادبیات
47- کتابشناسی محمود طرزی
48- یادی از شهید مولانا عبید الله صافی
49- نقش محمود طرزی
50- آیین اختلاف در اسلام
51- دیباچه ها
52- خاورمیانه بعد از بهار عربی
53- متن اصلی رساله‌ء« نیچریه»
54- مولانا منصور انصاری
55- افکار شاعر
56 - احوال و آثار استاد عبد الحی حبیبی
57- یادداشت ها در تاریخ صنایع افغانستان
58- دوی تلپاتی خیری
59 – شاعر أفغانستان المعاصر ؛ الأستاذ خلیل الله خلیلی
60 – حقوق اساسی ، اداری و بین المللی در اسلام
61- از بلخ تا قونیه
62- افغانستان په نولسمې پېړۍ کې
63- افغان، افغانستان او اقبال
64- کلتور پوهنه
65- ترجمه‌ء معانی و تفسیرسوره‌ء کهف
66- السلاطین الغزنویون
67- معاهدة المودة و الصداقة
68- نیچریه د سید جمال الدین افغانی لومړنۍ چاپ شوی رساله
69- تجدید الفکر الدینی بین جمال الدین و إقبال
70- سده‌ء سید در روزنه‌ء سراج الأخبار
71- جاده‌ء افیون
72- پنج خطابه
73- آواز
74- حقوق زن در اسلام و غرب
75- رد المسح علی الجوربین .
76- مقالات الندوة العلمیة (مصریة فی بلاد الأفغان)
77- عبقریان او نوری قصی

(c) ketabton.com: The Digital Library

78- كابليان و كابلستان
79- منتخب شعرونه
80- خاطرات ظفر حسن ايبک
81- فرمانروايان افغانستان
82- وقايع مهم افغانستان
83- شفيق له امامت نه تر صدارته
84- شفيق از ولادت تا شهادت
85- محمد موسی شفيق کتابات ، حوارات و خطابات
86- کويت؛ کشور کوچک با امکانات بزرگ
87- په پښتو ادب کې نوی شعر
88- محمد صلی الله عليه وسلم لوی پيغمبر
89- بگرام
90- بيدارگر عصر
91- نيچريه
92- دپروفيسور خدمتگار د چاپي آثارو لنډه پيژندنه
93- تأثير فکر الأفغانی فی فلسفة إقبال
94- موسم هجرت سوی شمال
95- از قاهره به کابل
96- سرحد او افغانستان
97- گزيده هايی از سروده های جمشيد شعله
98- روسي ادبي ستوري
99- رشوت
100- الإنجازات الثقافية
101- ديباچه های ديگر
102- د کرکې او کينې ديانت
103- نفی خشونت در فرهنگ اسلامی
104- مولانا منصور انصاری
105- دراسة موجزة عن العالم الدکتو رمحمد عمارة
106- حقوق بشر در شريعت اسلامی
107- اکبر نامه
108- الطرق الصوفية فی أفغانستان
109- التحول الديموقراطی و المشارکة السياسية للمرأة
110- نه به تعصب
111- تعصب د تمدنونو ورانوکی
112- السياسة الخارجية الأفغانية تجاه العالم العربی
113- د عربې نړۍ په وړاندې د افغانستان بهرنی سياست
114- سياست خارجی افغانستان در قبال جهان عرب

***

(c) ketabton.com: The Digital Library

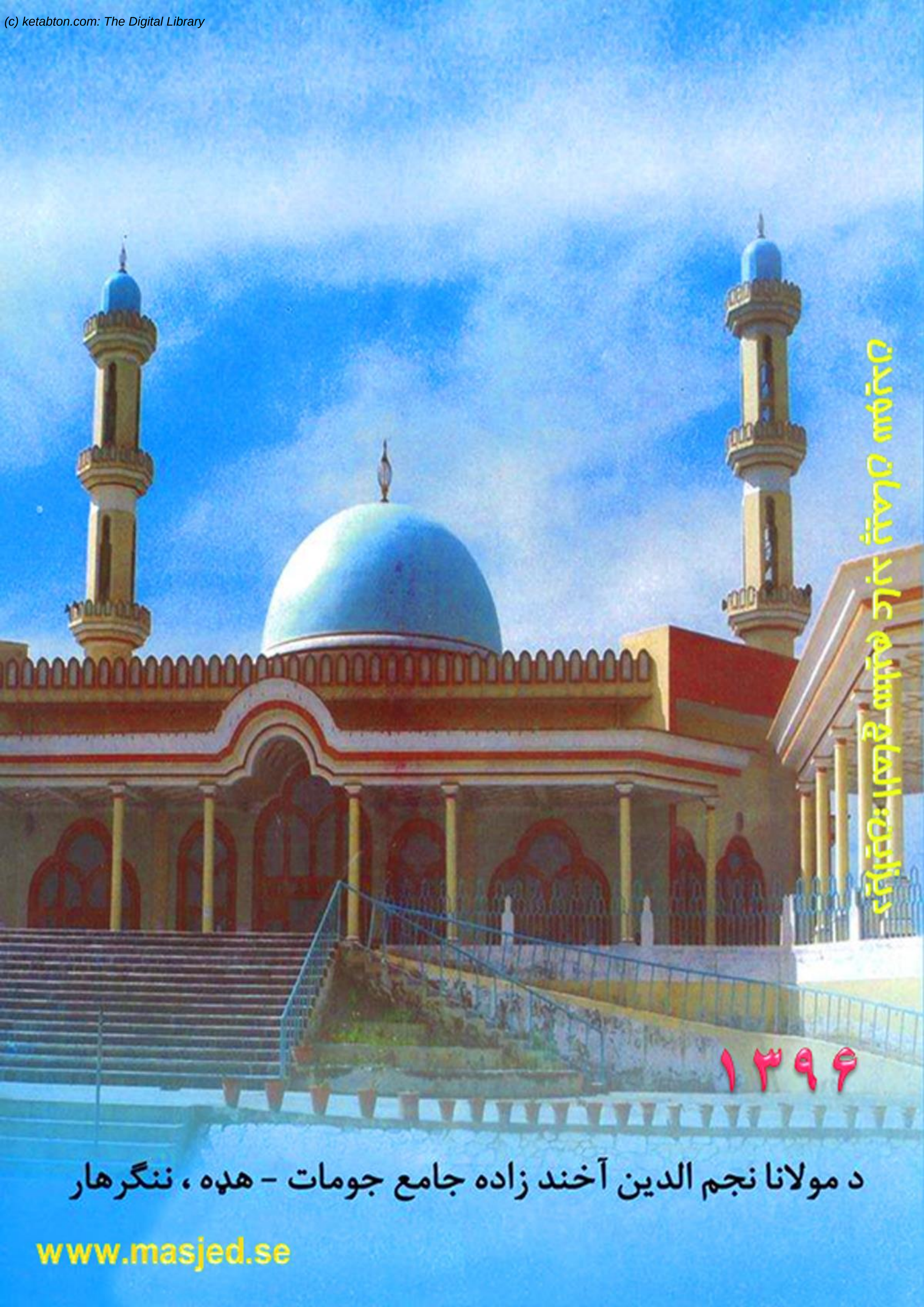

د مولانا نجم الدين آخند زاده جامع جومات - هډه ، ننگرهار

www.masjed.se

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library